M. T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.

Ser. 455

Title: Prayaga Mahatmya

(Matsya Purana)

755

प्रयाग माहात्म्य from मत्स्य पुराण

Incomplete.

	Prayaga Mahatmya	Title	
	from Matsya Purana	Author	
		Editor	
		Year, Vols.	
		Publisher	
755	Begins abruptly	Remarks	

शत्कोद्ध स्तथापरा:॥माघमासे गं... [illegible]
स्व राजेंद्र यज्ञ नादिबिशेषत:॥सितासिते तु यस्ना... [illegible] ...मासे युधिष्ठिर
पि॥दश तीर्थसहस्राणि षष्टिकोद्ध स्तथापरा:॥माघमासे प्रयागे तु ग
हाभागो मार्कंडेयो महातपा:॥युधिष्ठिरेणानुमतस्तत्रैवांतरधीयत॥रु॰ नारदे
तत्र स्नात्वा तु भगवान् विधिदृष्टेन वर्त्मना॥दानंदत्वाद्विजाग्रेभ्यो तत:
नंदि नारदसंवादे प्रयागमाहात्म्ये दशमोध्याय:॥१०॥ श्रीकृष्णार्पण
पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया॥अबद्धं वा सुबद्धं वा मम दोषो न वि

वसे वन...
त...
वंती थ
ततेसद्व
सन्यानि
व
यात्ति दूंक
दसंवादे
क्षिनिस
नांकुर
इयेन
गतेकि
हह

...सुदेव
एते चान्ये च बहवो ये च पुण्यशिलोच्चया:॥दश तीर्थसहस्राणि त्रिंशत्कोद्धस्तथापरा:॥प्रयागे संस्थिता नित्यमेवमाहुर्म
नीषिण:॥त्रीणि चाप्यत्र कुंडानि तेषां मध्ये द्विजाह्नवी॥प्रयागादभि नि:सृता सर्वतीर्थनमस्कृता॥तपनस्य सुता देव
त्रिषु लोकेषु विश्रुता॥गंगया यमुना सार्धं संगता लोकभाविनी॥गंगायमुनयोर्मध्ये पृथिव्यां जघनं स्मृतं॥प्रयाग
राजशार्दूल कलां नार्हंति षोडशीं॥तिस्र:कोट्योर्धकोटिश्च तीर्थानां वायुरब्रवीत्॥दिवि भुव्यंतरिक्षे च तत्सर्वं जाह्नवी स्मृता
यागं च प्रतिष्ठानं कंबलाश्वतरौ स्मृतौ॥भोगवत्यथ यान्वेषा वेदि विरेव प्रजापते:॥तत्र वेदाश्च यज्ञाश्च मूर्तिमंतो युधि
ष्ठिर॥प्रजापतिमुपासंते ऋषयश्च तपोधना:॥यजंते च क्रतुभिर्देवास्तथा चक्रधरा नृप॥यस्मात्पुण्यतमं नास्ति त्रिषु
लोकेषु भारत॥२०॥प्रभवे स॰ तीर्थस्य: प्रभवस्याधिकं विभो॥दश तीर्थसहस्राणि तिस्र:कोद्धस्तथापरा:॥यत्र गंगा म
हाभागा सर्वदेशस्तपोवनं॥सिद्धक्षेत्रं च तज्ज्ञेयं गंगातीरसमन्वितं॥इदं सत्यं विजानीयात्साधूनामात्मनश्च॥सुहृदश्च जपे
त्कर्णे शिष्यस्यानुगतस्य च॥इदं धन्यमिदं स्वर्ग्यमिदं सेव्यमिदं सुखं॥इदं पुण्यमिदं धर्म्यं पावनं धर्ममुत्तमं॥महर्षीणामिदं गु
ह्यं सर्वपापप्रणाशनं॥अधीत्य च द्विजोप्येतन्निर्मल: स्वर्गमाप्नुयात्॥य इदं शृणुयान्नित्यं तीर्थपुण्यसमन्वितं॥जाति स्म
रत्वं लभते नाकपृष्ठे च मोदते॥प्राप्यंते तानि तीर्थानि सद्भि:शिष्टार्थदर्शिभि:॥स्नाहि तीर्थेषु कौंतेय नैव वक्रमतिर्भवेत॥
...च सम्यक् पृष्टेन कथितं तु मया विभो॥पितरस्तारिता: सर्वे तथैव च पितामहा:॥प्रयागस्य तु सर्वे ते कलां नार्हंति षो

तत्र दत्तेन दानेन योगो लभ्येत मानवैः ॥ प्रयागे स्नानमात्रेण सर्वं भवति नान्यथा ॥ व्याख्यानहेतुं वक्ष्यामि श्रद्दधानोऽसि भारत ॥ त
था सर्वेषु भूतेषु सर्वत्रैव च दृश्यते ॥ ब्राह्मणो वा क्रिया किंचित् ब्राह्मण्य इति चोच्यते ॥ एवं सर्वेषु भूतेषु ब्रह्म सर्वत्र पूज्यते ॥ तथा स
र्वेषु तीर्थेषु प्रयागः पूज्यते बुधैः ॥ पूज्यते तीर्थराजस्य सर्वमेव युधिष्ठिर ॥ ब्रह्मापि स्मरते नित्यं प्रयागं तीर्थमुत्तमं ॥ तीर्थराजमनु
प्राप्य न चान्यत् किंचिदर्हति ॥ को हि देवत्वमासाद्य मनुष्यत्वं चिकीर्षति ॥ अनेनैव प्रमाणेन ज्ञास्यसि त्वं युधिष्ठिर ॥ यथा पुण्य
तमं नास्ति तथैवैव ख्यातं मया ॥ युधिष्ठिरः ॥ श्रुतं चेदं त्वया प्रोक्तं विस्मितोऽहं पुनः पुनः ॥ कथं योगेन तत्प्राप्तिः स्वर्गवासस्तु
कर्मणा ॥ दाता वै लभते भोगान् ... विपुलं कर्मणः फलं ॥ तानि कर्माणि पृच्छामि पुनस्तैः प्राप्यते मही ॥ मार्कंडेयः ॥ शृणु राजन् महा
...दाय थोक्तं करणं महीं ॥ गामग्निं ब्राह्मणं शास्त्रं कांचनं सलिलं स्त्रियः ॥ मातरं पितरं चैव ये निंदंति नराधमाः ॥ न तेषामूर्ध्व
गमनं एवमाह प्रजापतिः ॥ एवं योगस्य संप्राप्तिः स्थानं परमदुर्लभं ॥ गच्छंति नरकं घोरं ये नराः पापकर्मणः ॥ हस्त्यश्वं गामनन
ड्वाहं मणिमुक्तादिकांचनं ॥ परोक्षे हरते यस्तु पश्चाद्दानं प्रयच्छति ॥ न स गच्छति वै स्वर्गं दातारो यत्र भोगिनः ॥ अनेन कर्मणा
युक्ताः पच्यंति नरके धमाः ॥ एवं योगं च धर्मं च दातारं च युधिष्ठिर ॥ यच्च सत्यमसत्यं च अस्ति नास्ति नियत्फलं ॥ निरुक्तं तु प्र
वक्ष्यामि यथाह स्वयमंशुमान् ॥ ७ ॥ इति श्रीमत्स्यपुराणे नंदिनारदसंवादे प्रयागमाहात्म्ये सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥ मार्कं
डेयः ॥ शृणु राजन् प्रयागस्य माहात्म्यं पुनरेव हि ॥ नैमिषं पुष्करं चैव गोतीर्थं सिंधुसागरं ॥ गयां च चैत्रकं चैव गंगासागरमेव च

वेसवेन ...
त ... गयुक्तं देवांश्च तर्पयेत् ॥ वासुदेव
... पना ॥ अभिषि
... पमभ्यग
वंतीर्थसहस्राणि यमुनादक्षिणे तटे ॥ अन्यत्रेनु प्रवक्ष्यामि आदित्यस्य महात्मनः ॥ तीर्थं निरंजनं नाम यत्र देवाः सवासवाः ॥ उपा
सते संध्यां त्रिकालं च युधिष्ठिर ॥ देवाः सेवंति तत्तीर्थं ये चान्ये विबुधा जनाः ॥ सुश्रद्धया समायुक्तः कुरुते ॥ अभिषेचनं
अन्यानि च कृतीर्थानि सर्वपापहराणि च ॥ तेषु स्नाना दिवं यांति ये मृतास्ते पुनर्भवाः ॥ गंगा च यमुना चैव उभे तुल्यफले स्मृते
व ज्येष्ठभागेन गंगा सर्वत्र पूज्यते ॥ एवं कुरुक्षेत्रे यः सर्वतीर्थाभिषेचनं ॥ यावज्जीवकृतं पापं तत्क्षणादेव नश्यति ॥
यात्विदं कल्यमुत्थाय पठते च शृणोति च ॥ मुच्यते सर्वपापेभ्यो स्वर्गलोकं च गच्छति ॥ २५ ॥ इति श्रीमत्स्यपुराणे नंदिना
रदसंवादे प्रयागमाहात्म्ये अष्टमोऽध्यायः ॥ युधिष्ठिरः ॥ श्रुतं मे ब्राह्मणा प्रोक्तं पुराणे ब्रह्मसंभवे ॥ तीर्थानां तु सहस्राणि शतशः
नि निसुतानि च ॥ सर्वाः पुण्याः पवित्राश्च सर्वदा परमाः स्मृताः ॥ पृथिव्यां नैमिषं पुण्यं अंतरिक्षं च पुष्करं ॥ त्रयाणामपि लोकानां
नां कुरुक्षेत्रं विशिष्यते ॥ सर्वाणि तानि संत्यज्य कथमेकं प्रशंससि ॥ एतन्मे संशयं ब्रूहि यथा दृष्टं यथा श्रुतं ॥ मार्कंडेयः ॥ अ
द्वियं न वक्तव्यं प्रत्यक्षमपि यद्भवेत् ॥ नरस्याश्रद्दधानस्य पापोपहतचेतसः ॥ अश्रद्दधानो ह्यशुचिर्दुर्मतिस्त्यक्तमंगलः ॥ एते
पातकिनः सर्वे तेनेदं भाषितं त्वया ॥ शृणु प्रयागमाहात्म्यं यथा दृष्टं यथा श्रुतं ॥ प्रत्यक्षं च परोक्षं च मया न्यस्तं भविष्यति ॥ यत्रैव
दृष्टं च यथा दृष्टं पुराश्रुतं ॥ शास्त्रप्रमाणं कृत्वा तु युज्यते योगमात्मनः ॥ क्लिश्यते चापरस्तत्र नैव योगमवाप्नुयात् ॥ जन्मांतरसहस्रे
यो लभ्येत मानवैः ॥ प्रयागे स्नानमात्रेण योगाभ्यासेन नैकेस्तु योगो लभ्येत मानवः ॥ यस्तु सर्वाणि रत्नानि ब्राह्मणेभ्यः

मंपदं॥ विश्रंभघातकानां तु प्रयागे श्रृणु यत्फलं॥ त्रिकालमेव स्नायीत आहारं भैक्षमेव च॥ त्रिभिर्मासैः प्रमुच्येत प्रयो
तुं न संशयः॥ अज्ञानेन तु यस्येह तीर्थयात्रादिकं भवेत्॥ सर्वकामसमृद्धस्तु स्वर्गलोके महीयते॥ स्थानं च लभते नित्यं
धनधान्यसमाकुलं॥ एवं ज्ञानेन संपूर्णः सदा भवति भोगवान्॥ तारिताः पितरस्तेन नरकात्प्रपितामहाः॥ धर्मानुसारि
तत्वज्ञ पृच्छतस्ते पुनः पुनः॥ त्वत्प्रियार्थं मयाख्यातं गुह्यमेतत्सनातनं॥ युधिष्ठिर उवाच॥ अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे ता
रितं कुलं॥ प्रीतोस्म्यनुगृहीतोस्मि दर्शनादेव ते मुने॥ त्वद्दर्शनात्तु धर्मात्मन्मुक्तोहं चाद्य किल्बिषात्॥ इदानीं वेद्मि चात्मा
नं भगवन्गतकल्मषं॥ मार्कंडेय॥ दिष्ट्या ते सफलं जन्म दिष्ट्या ते तारितं कुलं॥ कीर्तनाद्वर्धते पुण्यं श्रुत्वा पापं प्र
णश्यति॥ युधिष्ठिर॥ यमुनायां तु किं पुण्यं किं फलं तु महामुने॥ एतन्मे सर्वमाख्याहि यथा दृष्टं यथा श्रुतं॥ मा
र्कंडेय॥ तपनस्य सुता देवी त्रिषु लोकेषु विश्रुता॥ समागता महाभागा यमुना तत्र निम्नगा॥ येनैव निःसृता गंगा तेनैव
यमुनागता॥ योजनानां सहस्रेषु कीर्तनात्पापनाशिनी॥ तत्र स्नात्वा च पीत्वा च यमुनायां युधिष्ठिर॥ कीर्तनाल्लभते पुण्यं
दृष्ट्वा भद्राणि पश्यति॥ अवगाह्य च पीत्वा च पुनात्यासप्तमं कुलं॥ प्राणांस्त्यजति यस्तत्र स याति परमां गतिं॥ अग्नितीर्थ
मिति विख्यातं यमुना दक्षिणे तटे॥ पश्चिमे धर्मराजस्य तीर्थं तु परमं स्मृतं॥ तत्र स्नात्वा दिवं यांति ये मृतास्ते पुनर्भवाः॥

नासागरमनन्व

कैसवन

ता

नंदिकेश्वर उवाच॥ भ्रातृभिः सहितः सर्वैर्द्रौपद्या सह भार्यया॥ ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य गुरून्देवांश्च तर्पयेत्॥ वासुदेव
श्चैव क्षणेनाभ्यागतस्तदा॥ पांडवैः सहितः सर्वैः पूज्यमानः स माधवः॥ कृष्णेन सहितैः सर्वैः पुनरेव महात्मना॥ अभिषि
क्तः स्वयं राज्ये धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः॥ एतस्मिन्नंतरे चैव मार्कंडेयो महामुनिः॥ ततः स्वस्तीति चोक्त्वा तु क्षणादाश्रममभ्यगा
युधिष्ठिरोपि धर्मात्मा भ्रातृभिः सहितोवसत्॥ महादानं ततो दत्वा धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः॥ यस्त्विदं कल्यमुत्थाय माहात्म्यं
तेन नरः॥ मुच्यते सर्वपापेभ्यो रुद्रलोकं स गच्छति॥ वासुदेवः॥ मम वाक्यं प्रकर्तव्यं तथा यत्त्वा युधिष्ठिर॥ नित्यं यज्ञस्व जुह्व
योगविगतज्वरः॥ प्रयागं संस्मरन्नित्यं अस्माकं च युधिष्ठिर॥ स्वयं प्राप्स्यति राजेंद्र स्वर्गलोकं न संशयः॥ प्रयागमं
डले वसते वापि यो नरः॥ सर्वपापविशुद्धात्मा रुद्रलोकं स गच्छति॥ प्रतिग्रहादुपावृत्तः संतुष्टो येन केन चित्॥ अ
हंकारनिवृत्तश्च स तीर्थफलमश्नुते॥ ॥ अकोपनश्च राजेंद्र सत्यवादी दृढव्रतः॥ आत्मोपमश्च भूतेषु स तीर्थफलमश्नु
ते॥ ऋषिभिः पितृभिः प्रोक्तं देवैश्चापि यथाक्रमं॥ नहि शक्या दरिद्रेण यज्ञाः प्राप्तुं महीपते॥ बहूपकरणा यज्ञा नानासं
भारविस्तराः॥ संप्राप्यापार्थिवैरेव समृद्धैर्वा नरैः क्वचित्॥ ये दरिद्रा विधिज्ञाश्च नात्र शक्यो नरेश्वरः॥ तुल्यो यज्ञफ
लैः सर्वैः दीनैरपि युधिष्ठिर॥ ऋषीणां परमं गुह्यं इदं परमसत्तम॥ तीर्थाभिगमनं पुण्यं यज्ञेभ्योपि विशिष्य

रुद्र

एवं ज्ञानं च योगं च तीर्थं चैव युधिष्ठिर॥ बहुक्लेशेन युज्यंते ततो यांति परां गतिं॥ त्रिकालं जपते ज्ञानं ब्रह्मलोकं गमिष्य न्यथा
२०॥ इति श्रीमत्स्यपुराणे नंदिनारदसंवादे प्रयागमाहात्म्ये अष्टमोऽध्यायः॥८॥ युधिष्ठिरः॥ कथं सर्वमिदं प्रोक्तं प्रया
महामुने॥ एतन्मे सर्वमाख्याहि यथाहं मम तारयेत्॥ मार्कंडेयः॥ शृणु राजन्प्रयापोक्तं सर्वशास्त्रमतं त्विदं॥ ब्रह्मा वि
ष्णुस्तथा सोमो देवताः प्रभुरव्ययः॥ ब्रह्मा सृजति भूतानि स्थावराणि चराणि च॥ तान्येतानि परे लोके विष्णुः सं... ति प्र
कल्पांते तत्समये हि रुद्रः संहरते जगत्॥ तदा हरति चाप्येतन्न कदाचिद्विनश्यति॥ ईश्वरं सर्वभूतेषु यः पश्यति स
ति॥ यत्नेनानेन तिष्ठंति ते यांति परमां गतिं॥ युधिष्ठिर उवाच॥ आख्याहि मे यथातथ्यं यथैषा तिष्ठते श्रुतिः॥ के
कारणेन वर्तिष्ठते लोकसंगमः॥ मार्कंडेयः॥ प्रयागे वसते येन ब्रह्मा विष्णुर्महेश्वराः॥ कारणं तत्प्रवक्ष्यामि शृणु
युधिष्ठिर॥ पंचयोजनविस्तीर्णं प्रयागस्य तु मंडलं॥ तिष्ठंति रक्षणार्थाय पापकर्मनिवारणात्॥ उत्तरेण प्रतिष्ठा
ना ब्रह्म तिष्ठति॥ महेश्वरो वटो भूत्वा तिष्ठते परमेश्वर॥ ततो देवाः सगंधर्वाः सिद्धाश्च परमर्षयः॥ रक्षंति मंडलं नित्यं
कर्मनिवारणात्॥ ९॥ तस्मिन्क्रुद्धः स्वयं पापं नरकं च न पश्यति॥ एवं ब्रह्मा च विष्णुश्च प्रयागे वसतीश्वरः॥ सप्तद्वीपाः समु
द्राश्च पर्वताश्च महीतले॥ ध्रियमाणा वसंश्चैते यावदाभूतसंप्लवं॥ येनान्ये बहवः सर्वे तिष्ठंति च युधिष्ठिर॥ स्वर्ग
...नादेंद्र श्वापितृभिः सहितो नघ॥ १३॥ इति श्रीमत्स्यपुराणे नंदिनारदसंवादे प्रयागमाहात्म्ये नवमोऽध्यायः॥

क्से च न...
त...

...नजगन्ना॥ कीर्ति स्तोत्रलोका विश्रुता॥ सर्वादितवरं देवी प्रार्थयामास वै हरिं॥ १९॥ यत्वत्
...तीतत्तथैव सा विख्याति॥ इत्युक्त्वांतर्दधे विष्णुः सर्वदेवगणैर्वृतः॥ २०॥ वरं लब्ध्वा ययौ गेहं पार्वती परम यतः॥ नां
...इति सारविभिः सार्धं प्राद्द्वारसमुपस्थिता॥ २१॥ एतस्मिन्नंतरे प्रागाद्दुर्वासा मुनिसत्तमः॥ हिमवंतं तं
छतं मुनिसावले॥ २२॥ वारयामास तं देवी बाला द्वारं मुहुर्मुहुः॥ आसकृत्प्रभवद्बद्धं कालेन मिस्कृता भव
पस्युर्दुःखिन तत्रापि मरणं ते भविष्यति॥ इति शापात्ततो देवी कलनामिस्कृता भवत्॥ २४॥ इंदा नाम मम
गा तव विष्णुव्रतपरायणा॥ एवं दत्तवरो विष्णुः सदा पाल्लिव त्रंगतः॥ २५॥ तत्रोपायमहं मन्ये शृणु शृणु धं
त्तमा॥ तस्या नाम सहस्राणि तासियां स्त्त वतास्फुराः॥ २६॥ प्रसन्ना दास्याति क्षिप्रं पुष्पार्कं यन्म
एवं ते शापनाद्दृष्टा लक्ष्मीं दत्वा दिवौकसः॥ २७॥ चक्रुर्नानाविधैः स्तोत्रैर्वेदवेदांगनिर्णयैः॥ लक्ष्मीनाम
णता प्रियेणाविशेषणः॥ २८॥ स्तुवतामेवतेमेषां देवानां त्रिदिवौकसां॥ आविर्भूतां श्री तदा लक्ष्मी

मुहुर्मुहुः ॥२९॥ प्रणम्या शिरसा देवीं स्तुत्वा कीर्त्य तां दिवौकसः ॥ वरं तदा धांतो … रदा … प
नः पुनः एष मा नात्र कीर्तितास्करोत्तमाः ॥ देवानामिंगितं ज्ञात्वा देवी माधववल्लभा ॥३१॥ त्रीणि बीजानि लोकं गमिष्य
नां निरूपा प्रददौ नृप ॥ श्रीरकं … मिरकं चतुर्गोष्ठ्ये कांतिरूपिणी ॥३२॥ तया दत्तानि बीजानि गृहीत्वा … त्रया
भ्वराः ॥ तांस्तु वंतस्ततो देवा ययुः शीघ्रेणाभिप ॥३३॥ यत्रास्ति भगवान्विष्णुर्मुरारिर्मधुसूदनः ॥ … ब्रह्मे
कयासल्य पूर्वदत्तपरंस्मरन् ॥३४॥ तत्रायपुस्तदा देवाः शीघ्रेण परमोत्सुकाः ॥ शिवाद्याः पुरतः स्तुतिप्र
वाः शक्रपुरोगमाः ॥३५॥ स्तुवंतस्ते नमस्यंतः प्रब्रयंतश्च तस्कराः ॥ विष्णुं नारायणं देवं भगवंतमधोक्षज
॥३… पतां प्रीयतां विष्णुः सांगावान्सतभावनः ॥ विचिक्षिपुश्च यद्देवाः स्वयबीजानि भक्तके ॥३७॥ ताः ॥
…रासिधरं मौः घाः संस्पृत्य बीजानि विचिक्षिपुश्च ॥ दृष्टाचितोश्च मतके सयत्र विष्णुः सदा ति…
॥४०॥ ॥ इति श्रीनारदीयपुराणे कार्तिकमाहात्म्ये द्वादशोऽध्यायः ॥ ॥ नारदः ॥
…बीजेभ्यो वनस्पत्यस्त्रयोऽभवन् ॥ धात्री च मालती चैव तुलसी च नृपोत्तम ॥१॥ धात्र्युद्भवा स्मृ…

नवमाध्यायः

अ… यमापद्दैलैक्षियत्तेमनासिवर्तते ॥ ॥ जलंधरः ॥ ॥ कुरुवासं मम पुरे स देवगणेयुतः ॥ नां
यमेव वरोदेयायादितुष्टाऽस्मि प्रभो ॥ ॥ नारदः ॥ तथेत्युक्त्वा स भगवान्सर्वदेवगणैः सह ॥ … त्स
लंधरनाम पुरं मगमद्रमया सह ॥ तदा प्रभृति तत्क्षेत्रं सर्वपापप्रणाशनं ॥१९॥ सर्वतीर्थ…
कं मुनिसंघानिषेवितं ॥ स्मरणात्सर्वदंद्वर्णां गमनान्मुक्तिदायकं ॥२०॥ गंगासागरगा…
श्वाभ्रामिसा हृतं विष्णुं ॥ सर्वां कुर्वतियस्त्वां … याति परमां गतिं ॥२१॥ कार्तिके शुक्लद्वादश्यां
यवा तिष्ठंति तत्रैव ॥ ते सर्वपापनिर्मुक्ताः सप्तकोटिकुलान्विताः ॥२२॥ प्रयाति परं … ताविष्णु
पुनरावृत्ति दुर्लभं ॥ गंगासागरसदृक्षेत्रं ब्रह्मांडे नास्ति किंचन ॥२३॥ गंगायां साहित ब्रवीतु ॥ श्रो
स्तिनास्ति नृपोत्तम ॥ इत्येतत्सर्वमाख्यातं क्षेत्रमाहात्म्यमुत्तमं ॥ ॥२४॥ … द्रायाहै …
द्रीयपुराणे कार्तिकमाहात्म्ये एकादशोऽध्यायः ॥ ॥ नारदः ॥ ॥ त

श्रीरुवाच॥ ॥अहंतेवल्लभानाथभक्ताचयादसंवेया॥ ७॥ तत्कथत ममम्बा त...
निधे॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥रुद्रांशसंभवत्वाच्च ब्रह्मणोवचनादपि॥१०॥ श्रीलाच...
ममवध्याजलंधरः॥ इत्युक्त्वागरुडारूढः शंखचक्रगदाधरः॥११॥ विष्णुर्यौ गोविंदाय यो कंजया ॥ब्रह्मो...
यत्रदेवास्तवंतिते॥ ततोजलंधरोदृष्ट्वा चागतंहरिमव्ययं॥१२॥ प्रणम्या शिरसा देवं...
रभाषयत्॥ जलंधरः॥ ॥नमः कारणमत्स्याय नमः सूकरमूर्त्तये॥१३॥ कृष्णाय यु...
देवायदेवानांहितकारिणे संकर्षणायदेवाय नृसिंहायनमोनमः॥१४॥ एवंनानावि...
स्तुवंतमसुराधिप॥ रूपांतरवासुरया समरुत्ता विष्णुः प्रतापवान्॥१५॥ उवाचदे...
...मधमंभारियागिरा॥ ॥श्रीभगवान्॥ ॥वरंवरयदैत्येंद्र प्रीतोस्मितवसंस्त...

कृतोंचप्रहृदुःप्रहर्षितः॥ तत्रापतौप्राप्यवशोगनावशीशासगोभुक्सहायवान्बली॥ २९ ॥
यपुराणेकार्तिकमाहात्म्ये दशमोध्यायः॥ ॥नारद उवाच॥ ॥यदैवानीर्हृताः श्वेदत्ला...
कवासिनः॥ तेविप्रमंडलेयाता नमयालक्ष्मसमुपासितः॥१॥ दैत्यैःसार्द्धंततोयुद्धं चाक्रुरबलदर्पिताः
मानतथायुद्धंदेवानांदानवैसह॥२॥ दैत्यान्वद्राविताः सर्वेशक्रसूर्यपुरोगमाः॥ आश्चार्यक्षगण...
युद्धायचाययुः॥३॥ ततःसमभवत्क्रुद्धं देवदानवसैन्ययोः॥ मुसलैःपरिघैःप्रासैःगदाखड्गपरश्व...
तेन्यान्यमभिधावंतोजघ्नतुश्चपरस्परं॥ दैत्येंद्रैर्वध्यमानास्तेपलायांतिदिशोदश॥ ततः संभय...
शरणंत्वाशरणंययुः॥ स्तुवंतःसर्वदेवेशं वैकुंठपुरवासिनं॥६॥ तीव्रस्फुरणमापीतविज्ञातावि...
पुरा॥ सहसोत्थायदेवेशः कृपयाक्लिन्नमानसः॥७॥ आरुह्यगरुडंवेगाल्लक्ष्मीं वचनमब्रवीत्॥ म्रा...
वानुवाच॥ ॥जलंधरेणतेभ्रात्रा देवानांकदनंकृत॥८॥ तेराद्रुतोगमिष्यामि युद्धायदैत्य...

रीकृतः॥ श्रुत्वा ब्रह्मा ययौ तत्र किमेतदिति विस्मितः॥१८॥ तावत्समुद्रस्योत्संगे बालकं स ददर्श ह॥ दृष्ट्वा ब्रह्मा
यांतं समुद्रोपि कृतांजलिः॥१९॥ प्रणम्य शिरसा बालं तस्योत्संगे न्यवेशयत्॥ कोयं ब्रह्मन् सिंधुगंगायां जातोयं मे
बालकः॥२०॥ जातकर्मादिसंस्कारान्कुरुष्वास्य जगत्प्रभो॥ ॥नारदः॥ ॥इत्थं वदति वाचाब्धौ स बालकः
गगमंडलः॥२१॥ ब्रह्माणमग्रहीत्कूर्चे विधुन्वंतं मुहुर्मुहुः॥ विधुन्वतस्तस्य [illegible] कूर्चं नेत्राभ्यामगमज्जलं
कथंचिन्मुक्तकूर्चोथ ब्रह्मा प्रोवाच सागरं॥ ॥ब्रह्मोवाच॥ ॥नेत्राभ्यां विधृतं यस्मादनेनेदं जलं
॥२३॥ तस्माज्जलंधर इति ख्यातो नाम्ना भविष्यति॥ अधुनैवैष तरुणः सर्वशास्त्र[illegible]पारगः॥२४॥ अ
वध्यतां विना रुद्रं भविष्यति॥ यत एष समुत्पन्नस्तत्रैवांते गमिष्यति॥२५॥ ॥नारदः॥ ॥इत्युक्त्वा
द्य राज्ये तं चाभ्यषिंचत॥ आमंत्र्य सागरं तां ततो ब्रह्मा तथाव समागमत्॥२६॥ अथ तद्दर्शना
नः सागरस्तदा॥ कालनेमिसुतां वृंदां तद्भार्यार्थमयाचयत्॥२७॥ तं कालनेमि प्रमुखा

१७ णिस्तान्निर्भर्त्स्य ततोऽब्रवीत्॥ किं मया पृच्छमानोपि नोत्तरं दत्तवानसि॥८॥ अतस्त्वां हन्मि वज्रेणा
सिद्धुमते॥ इत्युदीर्य ततो वज्री न जघानाभ्यहनं दृढं॥९॥ तेनास्य कंठो नीलत्वमगाद्धि च नीलकंठतां॥
दुः प्रजज्वाल तेजसा प्रदहन्निव॥१०॥ दृष्ट्वा बृहस्पतिः स्तूर्णं कृतांजलिपुटोभ्यगात्॥ दंडवत्पतितो
स्तवं तत्र चकार ह॥११॥ एवं स्तुवंस्तदा त्र्यंबं धिषणानुजगाद ह॥ संहरन्नयनज्वालां गत्रैलोक्यं दहनक्ष
वरं वरय भो ब्रह्मन् प्रीतस्तु स्तवेन याचितं॥ इंद्रस्य जीवदानेन विनार्थं प्रार्थयाद्द्विज॥१३॥ ॥रुद्र
यदि तुष्टोसि देव त्वं पाहीद्रं शरणागतं॥ अग्निरेष शमं यातु भालनेत्रसमुद्भवः॥१४॥ पुनः प्रव
तिभालनेत्रे कथं स्करवी॥ एतं ज्ञास्याम्यहं दूरं यथेंद्रं न वपीडयत्॥१५॥ ॥नारदः॥ ॥इत्यु
तरं धृत्वा प्राक्षिपल्लवणांभसि॥ सापतत्सिंधुगंगायाः सागरस्य च संगमे॥१६॥ तावत्स बालक
मागात्तत्र रुरोद च॥ रुदतस्तस्य शब्देन प्राकंपद्धरणी मुहुः॥ स्वर्लोकश्च सत्यलोकातास्तु

तत्कथं तावहितद्वयात्त ॥ कृयास्या मोक्षवेस्मेष यद्दुर्डत्र तङ्कन्नरः ॥ दूस्सूर्डव्रत नियमान्संकुर्वातिभक्त्या
यातियञ्चवेकुवांग्र ॥ तोसम्यग्व्रतकरणाप्फाळे भवेततत्सर्वकलुषं विनाशं नक्ष्यंते ॥ २९ ॥ ॥ इति
ह्मायपुराणे कार्तिकमाहात्म्ये नवमोध्यायः ॥ ॥ पृथुरुवाच ॥ ॥ यत्त्वयाकथितं ब्रह्मन्व्र
स्क विस्तरं ॥ तत्रया तुळसीमूले विष्णोः पूजाख्ययोदिता ॥ १ ॥ तेनाहं प्रष्टुमिच्छामि माहात्म्यं तुळ
कथं सा तिप्रिया तस्य देवदेवस्य चक्रिणः ॥ २ ॥ कथमेषा समुत्पन्ना कस्मिंस्थाने च नारद ॥ एतद्व
ह्नि सर्वज्ञो सिमतो मम ॥ ३ ॥ ॥ नारदः ॥ ॥ शृणु राजं तवाहितो माहात्म्यं तुळसीभवं ॥ सो
गावृत्तं तत्सर्वं कथयामि ते ॥ ४ ॥ पुरा शक्रः शिवं द्रष्टुमगात्कैलासपर्वतं ॥ सर्वदेवैः परिवृतोप्स
संयुतः ॥ ५ ॥ यावद्गतः शिवगृहं तावत्तत्र स दृष्टवान् ॥ पुरुषं भीमकर्माणं दंष्ट्रानयनभीषणं ॥ ६ ॥ स
नकस्त्वं सोप्यगतो जगदीश्वरः ॥ एवं पुनः पुनः पृष्टः स यदा नाचिवान्नृपः ॥ ७ ॥ ततः क्रुद्धो वज्रेणा

गोकापत्नीं तत्र प्रूळयाद्विधिवद्व्रती ॥ १९ ॥ गुरुं व्रतोपदेष्टारं वस्त्राळंकारणादिभिः ॥ सपत्नी
सम्यगर्च्यतांश्चाविप्रान्क्षमापयेत् ॥ युष्मत्प्रसादाद्देवेशः प्रसन्नास्तु सदा मम ॥ २० ॥ व्रतादस्माच्च
पापं संघजन्मकृतं मया ॥ तत्सर्वं नाशमायातु स्थिरा मे चास्तु संतातिः ॥ २१ ॥ मनोरथाश्च सफ
ताः संतु नित्यं मम माधवा ॥ देहांते वैष्णवं स्थानं
प्राप्नुयामातदुर्लभं ॥ २२ ॥ इति संप्रार्थ्य तान्विप्रान्प्रसाद्य चाविसर्जयेत् ॥ तां मूर्तिं गुरवे दद्याद्वो
कीसवव्रती ॥ २३ ॥ ततः सहृद्युतः स्वयं भुंजीत भक्तिमान् ॥ का तेक्रुवाय मव वा विधि
पनातनः ॥ २४ ॥ एवं यः कुरुते सम्यक्कार्तिकस्य व्रतं नरः ॥ विपाप्मा स च कामाप्य्यां वसुस
गोभवेत् ॥ २५ ॥ सर्वेर्ब्रतैश्च तीर्थैश्च सर्वदानैश्च यत्फलं ॥ न कोटिगुणितं तस्येदं सम्यग स्वविधानुनः ॥ २६ ॥
स्ते सदा पूज्यास्तेषां वासफकोभवः ॥ विष्णुभक्तिरतायेतु कार्तिकव्रनकारिणः ॥ २७ ॥ देहे निपापानि

रणं कुर्याद्गीतवाद्यादिमंगलैः ॥ गीतं कुर्वंति ये भक्त्या जागरे चक्रपाणिनः ॥ ११ ॥ जन्मांतरशतै
र्मुक्ताः पापसंचयैः ॥ नराणां जागरे विष्णो गायतां नृत्यं प्रकुर्वतां ॥ १२ गोसहस्रं च वदतां सम फलमु
क्तं ॥ गीतं नृत्यादिकं कुर्वन्दर्शयेत्कौतुकानि च ॥ १३ ॥ पुरतो वासुदेवस्य रात्रौ यो हरिजागरे ॥ प
ठञ्शास्त्राणि यो रात्र्यां विष्णुवान् ॥ १४ ॥ यः करोति न कुरुते वाद्यं [illegible] दर्शयेत् ॥ भा
वेन रायण[illegible]सक्तः कुरुते हरिजागरं ॥ १५ ॥ दिने दिने लभेत्पुण्यं तीर्थकोटिसमं स्मृतं ॥ तत
रूपो [illegible] मास्यां यांसपलिकानादि [illegible] मान् ॥ १६ ॥ [illegible] थेकं च सभक्त्या वा न मंत्रय
शंखं हत्वा यतो विष्णुर्मत्स्यरूपधरः स्वतः ॥ १७ ॥ अस्यादंतं [illegible] तदक्षयफलं स्मृतं ॥ अ
[illegible] भाजया द्विजान्यायसान्नादिना व्रती ॥ १८ ॥ पुनरवसम [illegible] देवान्तुलसीं तथा ॥ तता

वस्व [illegible]
ता

[illegible] डुगणान खवीवचन [illegible] ॥ [illegible] यः स्तावसस्य जिनस्य मं कलिव्योगो धूलिकं शस्यते ॥ २२ ॥ गोपैर्यष्ट्याहतानां
खुरपुटदलिता या च रेणुर्दिनांते सा सदोद्वाहसुंदरीणां वियुक्तधनसुतायुःप्रदा भाग्यदात्री ॥ तस्मिन्काले न धिष्ण्यं न च
तिथिकरणं नैव लग्नं न योगः ख्यातः पुंसां सुखार्थं शमयति दुरितं गोरजो यद्दिनांते ॥ २३ ॥ यावद्दिनांते दिनेशपक्षि
मस्यां पत्रेयत्स्रतीयं नविविवस्रागं ॥ तस्मात्स्वयं नाडिकयुग्ममेकं गोधूलिकालं मुनयो वदंति ॥ २४ ॥ गदाधरः ॥ घटिका
लग्नाभावे कार्ये विप्रस्त्री गोरजं कलग्नं ॥ धनधान्यसुखसमृद्धो भवतीति विनिश्चयो वाच्यः ॥ २५ ॥ इति सारं
गसमुच्चये गोरजनिर्णयः ॥ ७ ॥ गर्भाष्टमेऽष्टमे वाब्दे माघादौ पंचमासिके ॥ मौंजीबंधः सितपक्षे जन्मभात्[illegible]
गुरौ १ मुख्यमष्टमवर्षस्यान्नवमं मध्यमं मतं ॥ कनिष्ठं द्वादशं प्रोक्तं सा त्वाकालस्तथा परः ॥ २ ॥ शस्तेऽर्कचंद्रसिताचार्ये बले
[illegible] गः सप्तम्यादित्रये नष्टचंद्र [illegible] ॥ ३ ॥ स्वाध्यायपूर्वोक्तदोषरहिते तिथावथविस्तरे च ॥ हित्वा शनि
कुजवाराणां स्वाध्यायपर्वपूर्वदिवसे ४ त्रिविधोत्पात [illegible] सप्तरात्रिकं यो ॥ [illegible] उपनीतस्त्रमृति
वेदाः ५ [illegible] यजुःपतिस्सामगे वा विनिर्दिष्टः ॥ छंदोगपतिः सौमो यर्वपतिर्बोधनश्चापि ॥ ६ ॥ वेदाधिपस्य

८

कृतस्करवदावनितास्ताधुलाके विप्रेनाजन्य वैन्नृपधैनिसुकातिजनेगौनजस्तेनैवास्तं ॥ २ ॥ गोधूलिकाख्यंनतुजातुकुर्यात्
णिग्रहंचित्रशिखंडिसूनाः ॥ दिनेतथासप्तहेयामजस्यवदंतिप्रवेसकलामुनिंद्राः ॥ ३ ॥ दिनत्राजन्मनावाेकर्तव्यं
नैवगोरजं ॥ दिनस्यांतेनिशादौचयतःस्यात्कुलिकोदयः ॥ ४ ॥ जामित्रंनविचिंतयत्कहेपुतिल्लग्नषष्ठाष्टांकाचयानां
वेधंनकुवासरंनहिगतेगोनोभिसंपापातः ॥ नोहेनांनववांशकंनहिखगानमृत्यादिभावस्थितानेहिचंद्रमसंषडष्टम
गतंगोधूलिकंशस्यते ॥ ५ ॥ गर्गः ॥ मूर्त्तौषष्ठाष्टमे चंद्रेकुजेनंधास्तलग्नग ॥ विनालग्नंशुभंयुक्तं गोधूलंशुभदंभवत ॥ ६ ॥
भोजदेवः ॥ कृष्णपक्षेभानुमोमार्कजानांवारेधिष्ण्ययोगेचापिधिष्ण्यानिषिद्धे ॥ संक्रांतौनांदोषकर्मेस्मयतीतिश्री
सुर्पोयुःप्राहयशोनकाद्याः ॥ ७ ॥ क्षीणंचंद्रेदेवपूज्यार्किवानोविश्रृंकूरोपतभानिष्टयोगान् ॥ संक्रांतिंचप्राहुर्यनाष
स्तास्तंसूर्यैन्दास्तंयातिगोधूलिकाख्यं ॥ ८ ॥ षष्ठाष्टमेमूर्तिगतेचचंद्रे गोधूलिकेमृत्युमुपैतिकन्या ॥ कुजेष्टमेमूर्तिग
लपथास्ते [illegible] प्रवदंतिगर्गः ॥ ९ ॥ कुलिकंक्रांतिसाम्यंचमूर्तौषष्ठाष्टमःशशी ॥ पंचगोधूलिकेत्याज्याजन्य
दोषाःशुभावहाः ॥ १० ॥ वामदेवः ॥ धिष्ण्यंक्रूरयुतंसाज्यंमूर्तौषष्ठाष्टमःशशी ॥ गोरजस्तत्समोसोतिसंतःशानिदिनं
[illegible]ना ॥ ११ ॥ यावत्कुंकुम[illegible]चंद[illegible]निपः सदनेयतपास्कैयोव्यावन्नैवविनाशश्चापिदिवसःसंध्यापिवसप्रभा ॥

वसरो
ता

[illegible]असिध्यति ॥ तस्मादिवा[illegible]मिधानजातकेतथा ॥ १४ ॥ ग्रहयोगास्फलंवाच्यंविवेसमेकक्रे[illegible]दुर्लभं ॥ तस्मात्स
वेत्रयल्लग्नग्रहयोगान्विचिंतयत् ॥ १५ ॥ नंदाभद्राभिधाजीवोजीमूतःस्थावराजयः ॥ विज्ञोव्यालपातालमुखक्षयतमांतकः ॥ १६
बुधनंदाःसितभद्राजीवविजीवविल्लग्नग ॥ सजीवियास्तजीमूतःस्थावराजीवशुक्रयोः ॥ १७ ॥ जयाज्ञसितयोर्ज्ञोयेभुक्रेषुवि
षजयाभिधः ॥ सहस्रकिरणाभ्याकाशमातलमुखःकुजे ॥ १८ ॥ क्षयोमंदेतमोराहोकेतावंतकसंज्ञकः ॥ द्वादशेतिस्मृता
योगाःशुभाशुभफलप्रदाः ॥ १९ ॥ त्रिषाधबुधसिद्धाश्चीततोदशचलुष्टह्य ॥ दरिद्राविधवासौख्याव्यालाद्येषुच पंचसु ॥ १००
अन्ययवेनुदिताःक्रूरग्रहेयशुभायोगाः ॥ आलकविहिलरूपाःकृतप्लवोश्वास्त्रिविधिंसाः ॥ १०१ ॥ एवंगणदोषाणांबलाबलं
समधिकान्यभिसादो ॥ लग्नंविवाहसमयेदयंहोराविदास्पष्टं ॥ १०२ ॥ नहिसर्वफलगुणसमेतंकालेनाल्पेनलभ्यतेलग्नं
यस्मात्तस्माद्दोषंतनुदोषंबहुगुणंतज्ज्ञैः ॥ १०३ ॥ शौनकः ॥ बहुलयगुणयुक्तंतनुनादोषेणदूषितंलग्नं ॥ देवज्ञंद्विजवचना
सेदवसंचद्दयंस्यात्सु ॥ १०४ ॥ ॐ ॥ इतिश्रीसारंगसमुच्चये विवहपटलेलग्नगुणाध्यायः ॥ ७ ॥ नगोरजोयावहुपतिशांति
नत्तारकाभांतिनगन्निभसंघः ॥ विवाहकालोगदितस्ततावद्द्विजादिवर्णत्रयबालकानां ॥ १ ॥ मांडव्यः ॥ संध्यालग्नंशुभंसस्या
न्नटपठवुकुडेश्वमेकरांतसजासेः प्राप्त्यैपदंडेशक्रूरद्रे नियतमपपरगोपकेनेहत्याते: ॥ एषांसंध्याशुभास्युदह

नितिक्षितोयः शुभायसस्यास्वदंतिसंतः ॥ ८२ समर्षयः रुत्वायनांत्रायुक्तोलग्नोकोनिशाचभार्धयुक्तभिनं ॥ त्रविसा
निशिक्षितोयः शुभायसस्यास्वदंतिसंतः ॥ ८२ ॥ खगुणहतः फलयोगाभध्यादयसंयुतोपवक्काळः ॥ एकार्कसेगार्केतन्वा
ध्यांत्रागुणितानिडादयालग्नभुक्तांशेः ८३ खगुणहतः फलयोगाभध्यादयसंयुतोपवत्काळः ॥ प्राक्प्रश्नोदेगतयाजनखा
विवर्तांशासाध्यतेकाळः ८४ उत्तरदक्षिणचयदळहीनयुतानाडिकाग्नवडुदयात्‍ ॥ प्राक्प्रश्नोदेगतयाजनखा
ध्यांत्राकेनापि ८५ द्विगुणः पंचरशिमकान्तविशिततबुधचंद्रमंदगुरुभौमाः ॥ दिनपाद्याहेस्त्रशाविवर्जयेत्साफ्खगहोरां
महश्वनः होरेशानविवर्जितोदयलवाः पंचेंदुभिर्भाजितान्अादस्त्रहतोहताश्चविषयैग्वंहिकोभ्यलस्तोः ॥ प्राक्तो
यंगणनाक्रमादिनपतेहोरेश्वराणांबुधोर्मार्तंडास्फुजिदिदुपुत्रहिमकृसोनेज्यपृथ्वीसुताः ॥ ८७ ॥ हरिदत्तः लग्नफले
नवभागवानफलंध्यामगस्यहोरायां ॥ यच्छतिलग्ननवांशनवांशागः खेचरः पश्यत्‍ ८८ ॥ लघुः ॥ वानफलेहोरायांलग्नफ
कंचांशकविनिर्देश्यं ॥ अंशास्थांशंपश्यतियस्मास्त्रिंशंप्रयत्नेन ८९ श्रीपतिः ॥ तिथियेकगुणप्रोक्तानक्षत्रंचचतुर्गु
णं ॥ वानः षड्गुणः प्रोक्तोलग्नमष्टगुणः स्मृतं ९० तिथियेकगुणः प्रोक्तोबलेनद्विगुणः क्षणः ॥ चतुर्गुणंतुनक्षत्रं
वानः षड्गुणः स्मृतः ९१ ॥ चंद्रः शतगुणोलग्नंसहस्रगुणमुच्यते ॥ लग्नाद्धोरायया वदयोसदाबलिनः स्फुर्यत्तोत्तरं ९२
॥ अपिस्तहूर्धमुहूर्तोनक्षत्रेतस्य...क्रमात्‍ ॥ चंद्रोलग्नंग्रहबलंबलमयायपोत्तरं ॥ ९३ ॥ आद्यैः ... मिर्यत्साध्यंतधो

यैरा...
समन्वितः ॥ सद्यएवतयासार्धविष्णुलोकमुपागतः ॥ ३१ ॥ तत्रस्थिताब्रकल्पत्रांतंसायंद्विजोत्तम ॥ ततश्चब्राह्मणासाध
तावत्कालंचतास्थितः ॥ ३३ ॥ ततश्चक्षमिगोयेषुदेशयोनिषुवैक्रमात्‍ ॥ तेनपुण्यप्रभावेनयदुवंशासमुद्भवः ॥ ३४ ॥ तेनै
मुक्तवान्सोहंतयाराज्यमकंटकं ॥ ब्रह्मन्हत्वातुसाम्राज्यमेवंश्चयसमासवा र ॥ ३५ ॥ भक्त्याकृतवतांपुंसांकिंशवृन्नय
परं ॥ तस्मात्समार्जनेनित्यंदीपदानेचसत्तम ॥ ३६ ॥ यातिथेपरयाभक्त्यागृहेजातिस्मरोयतः ॥ प्रजयडगतान्न
कार्कीविगतस्पृहः ॥ ३७ ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तःप्रयातिपरमंपदंगतिं ॥ एवंभेनापियत्कर्मकृत्वमाभ्रियमाप्तवान्‍ ॥ ३
भक्तिमाद्भिः प्रशांतेश्वाकिंडनःसम्यगर्चनात्‍ ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ इतिश्रुयवचःश्रुत्वावीतिहोत्रोद्विजोत्तमः ३
मस्यंतंबुद्धिमापनोहारप्रज्ञापरोभवत्‍ ॥ ४० ॥ ॥ इतिश्रीनारदीयपुराणेकार्तिकमाहात्म्येत्र्ययोविंशो ध्या
स्त्रयोविंशोध्यायः ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ ... सर्वपापघ्नेर
ख्यप्रदायकं ॥ १ ॥ संवादंपरमंपुण्यमग्नीचगरुडस्यच ॥ ॥ गरुडः ॥ यस्तुदेवालयेनित्यं ... टियुलेसंस्रं

लितश्चैवडीणांगोव्याधितोभवत्॥२१॥सकदा विश्वनाथेतु पृथिव्यांपर्यटन्पृडः॥ ग्रामम् ... का... नं॥ तस्याजातो

डितः॥२२॥तस्मिन्नातलस्यामायोनाम्नावसुमतीतदा॥ कामचाररताम्नखापरिसक्तासबंधुभिः॥ २३॥ तस्याजातो

डान्तोदंडकेतुरिश्रुतः॥ महापापरतोनित्यंब्रह्मद्वेषरतस्तथा॥२४॥ परदारपरद्रव्यलोलुपोडीवसंतिकः॥ गावश्चविप्राव

वोनिहतामृगपक्षिणः॥२५॥ मेहतुल्यस्कवर्णानिबह्न्यपहृतानिच॥ मद्यपानरतोनित्यंनिंदकःपिशुनस्तथा॥२६॥ एव

परतोनित्यंबहुश्रोमागरोधहृत्॥ पशुपक्षिमृगादीनांजंतूनामंतकोयमः॥२७॥ सकदाचित्कामचारीरंतुकामःपुरा

यां॥ अन्यंपूजादिभिर्विष्णोर्मंदिरंप्राप्तवान्निशि॥२८॥ तत्रकामोपभोगार्थंशोधितुंतेनकामिनां॥ स्ववस्त्रप्रांत...

ह्यन्कृताद्दीप्तिप्रयत्नतः॥२९॥ यावत्तःपांसुकणकातेनसंमार्जितस्तथा॥ तावज्जन्मकृतंपापंतद्वैक्षयमागतं॥ ३०

एवंस्थितंविष्णुगृहेआगताःपुरपालकाः॥ चौरोयमितितत्रैवहतवंतोद्विजोत्तम॥३१॥ दिव्यंविमानमारुह्यसवैमा ग

वत्स...

यैराजन्परमधर्मज्ञहरिभक्तिपरायणा॥ विष्णुभाक्तमतांपुंसांश्रेष्ठाशृणुरतर्षभ॥१२॥ संमार्जनपरोनित्यंदीपदा

परस्तथा॥ तेन्मेवदमहाभागत्वयाकिंचिदितंफलं॥१३॥ संपादनेचवत्सश्रेष्ठांतैलसंपादनेन॥ उद्युक्तोसिमहा

गसदासंमार्जनेरतः॥१४॥ कर्माण्यन्यानिसंत्यैवविष्णोःप्रियकराणिवै॥ तथापीतंमहाभागएतयोःसततो

तः॥१५॥ सर्वात्मनामहत्पुण्यंजनेशाविजितंत्वया॥ तद्ब्रूहिमेयद्गुह्यंचप्रीतिर्मायिस्तवचेतु॥१६॥

... पुराधसेवमुक्तस्तुग्रहस्त्राउसत्तमः॥ विनयावनतोभूत्वा ... चेदुकृतः॥१७॥

ह्मोवाच॥ ॥पुराधसेवमुक्तस्तुग्रहन्त्राउसत्तमः॥ जातिस्मरत्वाज्जनामिश्रात्रूणभयप्रदं॥१८॥

वेडउवाच॥ ॥शृणुष्वविप्रमाहत्कमममेवाचरितंपुरा॥ ॥रैवतोनामविप्रेंद्रोवेदवेदांगपारगः॥१९॥ अयाज्ययाजको ... दैसैव

सीत्पुराकृतयुगेब्रह्मन्स्वासीज्ञिपांतर॥ रैवतोनामविप्रेंद्रोवेदवेदांगपारगः॥१९॥ अयाज्ययाजको

याजकः॥ पिशुनोनिष्ठुरश्चैवसपुण्यानांचविक्रयी॥२०॥ निषिद्धकर्माचरणःपरित्यक्तः ... दारेषु

... नामापिच

... देवुलस्तं

श्रृणु नारद वक्ष्यामि दीपदानस्य वैभवं ॥ क्षणार्द्धं क्षणमात्रं वा लवार्धमपि केशव ॥ १ ॥ श्रात्वा थेवाप
ङ्गिणः ॥ दीपं ददाति यो मर्त्यः कार्त्तिके मधुहाग्रतः ॥ २ ॥ स तु पापविनिर्मुक्तो दिव्यं ज्ञानमवाप्नुयात् ॥
मितिहासं पुरातनं ॥ ३ ॥ श्रवणात्सर्वपापघ्नं श्रोतॄणां सुखवर्द्धनं ॥ सर्वाश्चर्यकरं विप्र ज्ञानिनां ज्ञानिवि
समहत्पुण्यं द्विजपाठवर्ययोः ॥ आसीत्पुरा महीपालः सोमवंशसमुद्भवः ॥ ५ ॥ यज्ञध्वज इति ख्यात
दीपदानं परं चापि सर्वं तद् यापरः ॥ ६ ॥ स कदाचिन्महीपालो रेवातीरे मनोरमे ॥ विचित्रकुशव
रं ॥ ७ ॥ स तत्र नृपशार्दूलः सदा संमार्जने रतः ॥ दीपदाने च विप्रेन्द्र वेन्नोषणे च कार्त्तिके ॥ ८ ॥ हरि
तमानसः ॥ हरिस्मरणनिरतो हरिभक्तमतः प्रियः ॥ ९ ॥ वीतिहोत्रा इति ख्यातो ह्यासीत्तस्य
चरितं दृष्ट्वा विस्मितमानसः ॥ १० ॥ कदाचिदुपविष्टं तं राजानं धर्मतत्परः ॥ यत्र विहीति तत्तारं वेदवेदाङ्गपारगः ॥

॥ सर्ये वा सप
मुदाहरं तातो
के ॥ ४ ॥ सं के प्राव
रायणपरायण एव
चक्रहा हरिमें ... परा
अपरो नित्यं हरिस्त
रा हतः ॥ यज्ञध्वज
॥ ११ ॥

क्षसवनं कार्त्तिक मा...
तप्रदा...

छ्वां द्विजः ॥ १९ ॥ यस्मात्त्वं निहितो विष्णुः स्वभक्तो धेवसवेदा ॥ सर्वाश्चावेव्रती कुर्याद्ब्राह्मणानां त्वामपि ॥ २० ॥ सेवाम
क्या विप्रेन्द्रा व्रतस्य प्रतिसिद्धये ॥ द्रव्याणामथ भावेन यथा भक्त्या द्विजस्य तु एकस्यापि प्रदीतं व्रतसंप्रतिहितवो ॥ इ
त्येतत्सकलं भक्त्या श्रातावश्रद्धयान्वितः ॥ २२ ॥ एतद्धर्मप्रवक्तारं तपाद्विगुणकोविद ... पूज्यं घृताव ...
वित्थाकं कारणादिभिः ॥ २३ ॥ ग्रामप्रदक्षिणी कृत्य गजगाम्बरपत्सके ॥ आरोपि शीवि ... व्यांगीतवादि
नृत्यके ॥ २४ ॥ जयघोषवेदघोषैर्मंगलध्वनिसंकुले ॥ मुकुर्मुकुर्नमस्कृत्य प्रणम्य च पुनः पुन ॥ २५ ॥ अनुज्ञातो य
युस्तेन स्वस्वधाम मुधायुताः ॥ यदिदं कीर्तयेन्नित्यं यः श्रृणुयान्नरः ॥ २६ ॥ देवालये नदी ... मणानां ...
गा ॥ सर्वपापाविनिर्मुक्तः सौ दिव्यं विमानमारुह्य गंधर्वगणसेविताः ॥ अप्सरोगणसंगीतः सर्वभोगस...
लोकं व्रजत्याशु पुनरावृत्तिवर्जितः ॥ २७ ॥ ॥ इति श्री कार्त्तिकमाहात्म्ये द्वाविंशोध्यायः ॥ ॥ श्री ...

...सम... पेरा
टेवुलस्त्र

तेनकर्तव्यं तु यथा भवेत् ॥ तत्सर्वं कथयिष्येहं शृणुध्वं मुनिसत्तमः ॥ १० ॥ विष्णोः शिवस्य वा ... ॥ सूर्यस्य वा ...
गरं ॥ विष्णुभक्तगृहे वापि सर्वदेवालयेषु वा ॥ ११ ॥ दुर्गारण्यस्थितो यस्तु यदि वापद्गतो भवेत् ... उदाहरंतमातोम
केतु तुलसीनास्ति केऽपि ॥ १२ ॥ विष्णुनामानि बंधानां गायन विष्णुसंनिधौ ॥ गोसहस्रप्रदाने ... यात ॥ १४ ॥ ...
मानवः ॥ १३ ॥ वाचयन्पुरुषस्यापि वाजपेयफलं लभेत् ॥ सर्वतीर्थवगाहोसनतकः फल ... यतोवानरः ...
वेमतल्लभेत्पुण्यं तेषां तु द्रव्यतः प्रमाणं ॥ श्रवणं दर्शनाभ्यां हितस्य डंश्रमवाप्नुयात् ॥ १५ ॥ ... त्याव्रतस ...
यो हि विष्णोर्नाम प्रकीर्तनं ॥ उद्यापनविधिं कर्तुं अशक्तो यावतास्थितः ॥ १६ ॥ ब्राह्मणान्भोज ... संशयः ॥ अत्र ...
हतवे ॥ अव्यक्तरूपिणो विष्णोः प्रतिमा ब्राह्मणा स्मृता ॥ १७ ॥ तत्संतुष्यास सतुष्टस्सर्वथास्या ... प्रणमेद्
दीपदानाय परदीपप्रबोधयेत् ॥ १८ ॥ तेषां वा रक्षयं ... याद्या ताद्दिव्यः प्रयत्नतः ॥ तुल्य स्यात् दमावत्तु प्रणम ...

वक्सचनं कार्तिकस्य च ॥ एतद्व्रतं हृदयं कांत ममातीवप्रियंकरं ॥ ५ ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदं नृणां पुत्रसं
तप्रदायकं ॥ कार्तिके मासि ये नित्यं तुकसंरच्छा दिवाकरं ॥ ६ ॥ प्रातःस्नानास्यं ततमुक्ता महा
पातकिनोपि च ॥ स्नानं जागरणं दीपं तुलसीवनपालनं ॥ ७ ॥ कार्तिक्यां ये प्रकुर्वंति ते नरा वैकु
म्र्तेयः ॥ सम्यग्दीपं तुलसी ॥ संमार्जनं विष्णुगृहे स्वस्तिकादिनिवेदनं । विष्णोः पूजां च ये कुर्वन्मुक्त
स्तुतेन नाः इत्थं दिनत्रयमपि कार्तिक्ये प्रकुर्वते । देवानामपि ते वंद्याः किंमुता जन्मानि श्रुतं । कार्तिकव्रतपु
ण्येन मम लोके गतिर्भवेत् । कार्तिकव्रतपुण्येन सर्वपापक्षयो भवेत् । अथ ब्रह्मादिदेवानां योगिनामपि वा
। कार्तिके दीपदानं तु यो ददाति केशवालये । जन्मबंधविनिर्मुक्तः सायुज्यं ममपा ॥ मिनि ॥ सकोटिकुलसं

धिंधनसंचयः आजन्ममरणात्पुण्यकीर्ति यद्दुर्लभं कृतं तेन पुण्यप्रभावेण विष्णुलोकं सगच्छति
यत्कार्तिके मासि नरा व्रतपरायणाः॥१४॥ मत्सान्निध्यं गतास्ते पि प्रीतिदास्त्वं यथा मम॥ यज्ञदानतपः
कर्मकारिणो मानवाः खलु॥१५॥ कार्तिकव्रतपुण्यस्य नार्हंति कलामपि॥ रुक्मांगदः॥
इक्ष्वाकुवंशस्य भुवनाधिपतेः सकाशात् अतुल्यपुण्यमखिलं सुकृतैकसारं॥ विश्वेश्वरो ऽपि सुविवे
कानिदानभूतं रुक्मप्रणम्य वचनानि जगाद सत्या॥ ॥१६॥ इति श्रीनारदीयपुराणे कार्तिक
माहात्म्ये तृतीयोऽध्यायः॥ ॥ सत्यभामोवाच ॥ सर्वेच कालावयवास्तव कालस्वरूपिणः
समानास्तत्कथं नाथ मासानां कार्तिको वरः॥१॥ एकादशी तिथीनां च मासानां कार्ति

[illegible] अमहान्॥८॥ पश्यस्त्रीमुखदेशा भक्ष्यंते पापकर्मणां॥ कृमिभिर्घोरवक्त्रैश्च तमोनक्षोगमे
मर्त्याः पच्यंते येषु पापिनः॥ तृतीयः क्रकचो [illegible] निरयो घोरदर्शनः॥८॥ यत्रैकत्र चैव मर्त्याः
च्यंते प्राणिनः पश्य क्रंदमाना इतस्ततः॥९॥ अर्गळाख्यो महाघोरश्चतुर्थो निरयाह्वयः॥
ताबध्य यमकिंकरैः॥१०॥ मुद्गरैर्विध्यमानाः क्रंदंत्येतेषु पापिनः॥ आपद्गता ब्राह्मणादीन्वि
[illegible] परदारपरद्रव्यपरद्रोहरताः सदा॥१२॥ तर्ज्यमाना
[illegible] समस्यामसकानिंदापरस्त्र्यादिरताः सदा॥ कुंभीपाकः सप्तमो यो निरयो घोरदर्शनः
सेरवाश्चवान्॥ षट्प्रकाराविगंधाद्यैः रसावापिहिंसाहिताः॥१३॥ [illegible] महापातकिनो [illegible] पच्यंते यमकिंकरैः॥ वहन्य [illegible]
त्वादिभिर्द्रव्यैर्धनश्चरावलोकया॥१४॥ [illegible]

छिसिंघन॥ पाविद्द्रुतत्कर्मा ॥ तं विप्रं पुनरानेप दूतः कृत्वा किंकरेणात्त सर्वान्निरयगणान्प्रदर्शयिष्यन् गच्छतीति
पश्चात्तिक्रम ॥ इति श्रीनारदीयपुराणे कार्तिकमाहात्म्ये वेदशोध्यायः॥ ॥श्रीसूतः॥ ॥ततो धन द:॥
पः कर्मकृन्नैरयान्प्रेतपो ब्रवीत्॥ प्रदर्शयिष्यं स्तान्सर्वान्भाकरे: किंकरस्तदा ॥१॥ पश्येयान्निरयाघोरान्
इक्षान्नि: महाभयान्॥ येषु पापकरान्नित्यं पच्यंते यमकिंकरैः॥२॥ समन्तात्कुकनामायं निरयो घोरदर्शनः॥
न्नेलद्ग्धदेहाः क्रंदन्ते पापकारिणः॥३॥ अतिथीन्वै प्रदेवांते मानागतान्नये ॥ प्रजयांतित
स्तेषु पच्यंते स्वेन कर्मणा ॥४॥ गुर्वा सिब्राह्मणानाम्नि देवान्मूढाभिवक्तृकान्॥ ताडयंति पदा ये नु
निंदंति गनास्त्विमे ॥५॥ षट्देहस्त्वपरीरायो नानापापैः प्रभुज्यते ॥ तयैवांधतामिस्रायां द्वितीयाभि

माता प्रयां॥ सायंसंध्याविधिं कृत्वा गामं कृत्वा नीरदं ॥१॥ एवं प्रभावः प्रोक्तोयं कार्तिकः पापनाशकः
प्रीतिकरो नित्यं भक्तिमुक्तिफलप्रदः॥२॥ हरिजागरणं प्रातः स्नानं तुलसीधारणं॥ उद्यापनं दीपदानं
व्रतान्येतानि कार्तिके ॥३॥ वाक्यदेवकथालापो वैष्णवानां च सेवनं॥ त्रवणदानं निषिद्ध
वर्जनं ॥४॥ प्रयाति व्रतकैरेतैः संपूर्णकार्तिकव्रती ॥ फलं प्राप्नोति यत्प्रोक्तं भुक्तिमुक्तिप्रदायकं
षयऊचुः॥ ॥विष्णुप्रियाति फलदः प्रोक्तोयं रोमहर्षण॥ कार्तिकस्य विधिं सम्यक् सातिहातं सा
यं ॥६॥ अवश्यमेव कर्तव्यं पापादुः रवा विनाभवेत् ॥ अथ भिनरैः सम्यक् भोगकामैरथापि वा ॥७॥
वंच्छितेयदाशक्य ऊर्जस्य व्रतं नरैः॥ कथं तेन प्रकर्तव्यं कार्तिकव्रतकं मुने ॥८॥ यस्मादस्य तत् फलं
साद्यं सदा नरैः॥ ॥सूत उवाच॥ ॥एवमापद्गतो ह्यस्तु नरो नित्यं दृढव्रतः॥९॥क

पुत्राहतनाशं गर्भं ... णाम

गस० ... चिंतनाय ॥ १० अहर्षयो
... हूणेषु वंगेषु नवरोषु वर्ज्यो नान्येषु देशेषु विचिंतनीयाः ११ वराहः लि
अहर्संयोगस्तिथिवारजाता नक्षत्रवारत्रसवायश्चयत्र बंगेषु तेप्रोक्तबला भवंति नान्येषु देशेषु १२ सजं ... सेकार्गलं योग
गास्तिथिवारयोगाः शुभाः शुभाय कथिताः प्रभूताः ... लपि शुभाशुभफलदानभवंत्यनेषु देशेषु ... कोशल एकार्गलं तुका
स्तुदुदिनपतिजाता योगा ... हूणखशवंगे ... १३ ... मागधके देशे पात ... हूणवंगकलिंगाख्ये ब्रह्मदंडा
माघपादमथापरे पादवधं सजं सैन्य काश्मीरादिषु ... चापरे ... सजं सेकार्गलं योगं काश्मीरेषु काचिज्जनाः ... खशावंगे सपुनान्यतः १६
श्मीरेषु वधं सर्वत्र वर्जयेत् १४ वसिष्ठ वामदेवौ सजं ... योगाः कथिताः स्वयंभा दुधैः सर्वस्तान्वर्जयेन्नित्यं ... सर्वत्र सर्वधर्मदक्षं १७
दिकांस्तजेत् १५ स सस्मृतिः उपयोगेषु ये योगाः ... कुतवाल्हिकेषु सजेच्च सर्वत्र ... उपग्रहस्त्व्यः कुतवाल्हिकेषु सजेच्च सर्वत्र वर्जयेत् १८ लग्नशुभः सौम्ययुतोऽपि
सौराष्ट्र ... कलिंगवंगेषु चक्षुपातितं च एकार्गलं तु काश्मीरे वधं सर्वत्र वर्जयेत् ... दोषा १९ वामदेवा कंटकं कालवे
वसिष्ठा ... पापा पंचैव तु ... एकार्गलं ... दोषाय ... दोषा १९ वामदेवा ...
... काख्ये हा ... यदाशुभस्यापवद ... दोषाय ... दोषादेशाया
नोवालम ... धीना ... वगस्तथावा ... कालाख्य ... पंचपंचकं २० वराहः देशाचार ... यदिपुर्वेशा ... नाणातिमंत्री
... उपग्रहं सजेद्वंगे वाल्हिके पंचपंचकं ... लोकमार्गेण याथस्त् २१ कृत्वा ...
... लोके ... पंडिता वर्जयें ...
... निसेवं ... र्य ...

ऊन्मनि जन्मानि ॥ १५ ... अधिकान्पश्यरौरवान् ॥ अकायात्पातकं भुक्तं कामादा दौर्बंद
... आदुः शुक्तादिभिः पापैर्द्विप्रकारान्वाखिलान् ॥ चतुराशीति संख्याकैः ... खाखिलान् ॥ १७ ॥ यत्त्रकोणाम ...
... अपापं स महापापं स तथा पातकं स्मृतं ॥ ...
मालिनीकारणं तथा ॥ जातिसंकरजं चैव उपपातकसंज्ञितं ॥ १८ ॥ ... तस्तुण्योपपादेन ... निर्दितानि
॥ अभिपच्यंतो निरयेषु यथाक्रमं ॥ १९ ॥ कार्तिकव्रतिभिर्यस्मात्संसर्गो ... तव ॥ ... ॥ २१ ॥ धन
रयाः खलु ॥ २० ॥ दशायिलो ... निरण्यातेपस्तमथा महत् ॥ धनेश्वरं यत्सलोकयस्त्स्वामी बभूवसः ॥ २१ ॥ ...
पालकश्चायं धनदश्चेति यस्मृतः ॥ यदाश्रया करोती ... थैमयोध्यायां तु गाधिजः ॥ २२ ॥ एवं प्रभावतः खलु कार्ति
यं ... प्रदा मुक्तिकरश्च यस्मात् ॥ अनेक जन्मार्जित पापकांतो निवृत्तश्च स दर्शनतो विमुक्तिं ॥ २३ ॥
॥ इति श्रीनारदीयपुराणे कार्तिकमाहात्म्ये एकविंशोध्यायः ॥ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ सूत उवाच ॥ ॥ ६ पुलका ...

ससपत्ना १ शनिनाप्रव्रजितास्यात्तमसापनतताशिखियुते कापालिनीचकेचिद्वदंतिभुपमिंदुजेज्पयुते २ वामदेवः
क्रूनरवच्चनसमन्वितविप्रोपीडितंसकलमप्पमुच्यते तप्लाहभुदकेनिवेशितंत। यत्यारिवळवाविकिंनहि ३
द्धापः क्रूनेर्भस्क प्रव्राजितास्याकुपगहेः कंन्या यस्मात्कस्माच्चंद्रलग्नेनगहविनहितःप्रयान ४ हरिदेवः द्विरवटसे
युतमत्कः कुळक्षयस्त्रिपर्वकः निपीडितोप्रवधस्तोगहः प्रयोगतः शास्त्री ५ श्रीपतिः नकुर्वीतास्तोगचंद्रेदुः खितजन्मना
शितः क्रूनगहयुतेतद्वन्मंगळान्यखिलान्यपि ६ एकर्क्षकळांशगतायचयांत्कफळदः शास्त्रीमहवर्त्तीन अन्यर्क्षगतः स्व
प्रमनसाधासावनांकुतुते ७ सत्यसूरिः अन्यर्क्षन्यग्रहेवाकुजबुधगुरुशुक्रा।सोजिभिःसार्द्धे नप्तवतिदोषायत्रांत्री
प्रदक्षिणंयातियदिचेपां ८ भवंतिकाळार्द्धविभागभाजांयोगायपापात्कफळाग्रहाणां अप्रापिताः क्रांतिमतःपु
नस्तपाणिग्रहस्सन्नफळाप्नवंति ९ शौनकः योगायचयात्कफळदाः काळार्द्धविभागसंयुतानांच अप्राप्तालीताना
मिच्छामात्रंफळंकल्प्यं १० यचोत्कफळदायोगाः समयार्धविभागिनां ग्रहाणांतेल्पफळदागतेष्वपसमयस्पर्शा ११
इतिचंद्रयोगाध्यायः ७ सप्तनरूपयः प्राग्लग्नाच्चंद्राद्वासर्वेजामित्रगानस्युसदाःस्युः तत्रापिकेचिदूचुः शु

विबुधाधिपस्य यानंविवाहंव्रतबंधगेहंसर्वंतदाहंतिसमंमुनिंद्रा २२ अतिचारगतोजीवस्तंयाशिंनैतिचेत्पुनः लुप्तसंवत्स
नोयागगार्हितःशुपकर्मसु २३ वचाहमांडव्यपनान्नानाचिगर्गांगिराव्यासमुखामुनिंद्राः लग्नाष्टदोषंप्रवदंतिमध्येसो
माद्भवायाः स्कंनिर्गत्मगायाः २४ तथाच नर्मदोत्तरभागेचबार्हस्पत्येस्वनाशाया तस्यदक्षिणभागसोपमान
नलायते २५ इतिसानंगसमुच्चयेग्रहचारदेशविशेषनिर्णयः तत्रगोचरजफळः यत्रगोचरजफळःप्रमाणतातत्रवेधवि
धिमिष्यतेनवा प्रायसेनबहुसंमतंत्विदंस्थूळमार्गफळदाहिमगोचजःनः २६ योनिःस्त्रीणांशाशिनकिरणेष्वि
त्रपानुभ्यपुंसांतस्माद्भाव्यंहिमकरबळंगोचरेनात्कुभार्या एसांमेवांदिनमणिबळेनायुनारोग्यतुष्टिःशेषैडुष्टेय
पिगगनेगपुष्टितुदयाद्विवाहाः २७ संहितादिफळं उद्वाहकर्मस्कशाशांकबळंयथावल्लग्नेनप्रदानसमयेवनकंन्ययोस्त
न्नाह्यंविवाहसमयेदयपत्नैनेवसीमंतपुंसवनयाः पुनर्नंगनाया २८ त्रिषद्रवायजन्मस्मनस्त्वापिचंद्रोनशास्तग
हेविंद्रईत्याहुनार्याः नयासांबुनंध्रास्मजात्रव्यसंस्थैनप्यापन्यथास्या कुपोवामवधः २९ तानाबळयुतःस्त्रीणां
याज्यंचंद्रबळंबुधैः विवाहपुसतसीमंतद्वयाःशेषेसुकुंबळांन् ३० विवाहदूर्ध्वतःस्त्रीणांपत्नैभ्यद्रबळाधिकं स
र्वकार्यपुंसांचिसंमुपयागपसंस्कृतोः ३१ जन्मभाक्रणायत्तवंजन्मभाद्वधकोग्रहं एषतेथावेनिवेकैचैकथितः

शौनकादिभिः ॥ ३२ केश्चिन्मूतं ॥ जन्मभाद्गणयेत्षष्टंजन्मभाद्देथकोग्रहं ॥ एषवैधविनिश्चैवकपितःशौनकादिभिः ॥ ३३
जन्मपाद्गान्वनंविंद्यावेधस्वैवेधजायते ॥ स्वनांशेयत्रचंद्रस्तुचंद्राद्यवग्रहोभवेत् ॥ ३४ ॥ एषवैधविधिश्चैवकपितःशौन
कादिभिः ॥ ३५ गर्गः ॥ चंद्रंपुष्पसमंविंद्याल्लग्नंफलसमंविदुः ॥ पुष्पेनष्टेफलंनास्तितस्माच्चंद्रंपनिक्षयेत् ॥ ३६ ॥ शौनकः
लग्नंदेहोवर्गषट्कांगकानि प्राणश्चंद्रोधातवोन्यग्रहेंद्राः ॥ प्राणेनष्टेदेहधात्वंगनाशोयायस्मात्तस्माच्चंद्रवीर्यंप्रधानं ॥ ३७
ताराबलंनहिग्राह्यंदुर्बलेपिनिशाकरे ॥ नहिध्यार्यनयतेवल्लीनिपतंतंहीमंडुलं ॥ ३८ ॥ एकतःसकलग्रहाःसर्वएकतः
ताराल्लांछनः ॥ ततोधिकतनश्चंद्रतस्माच्चंद्रंपनिक्षयेत् ॥ ३९ ॥ जन्मसंपद्विपक्षेमापापातानाशुभप्रदा ॥ क्षेमामैत्रांति
मैत्रांचसंज्ञातुल्यफलप्रदा ॥ ४० ॥ सप्तर्षयः ॥ जन्मर्क्षेसतिवैधव्यंहानिर्जन्मदिनेतथा ॥ जन्ममासक्षयाङुः स्वविवाह
नात्रसंशयः ॥ ४१ ॥ शुक्लेपक्षेसकलसंपत्स्थितापिचंद्रःशुभप्रदःप्रोक्तः ॥ चंद्रस्यसर्वदाबलंमसितेताराबालंग्राह्या ॥ ४२
स्त्रीणांचंद्रबलंयोज्यंताराबलसमन्वितं ॥ नाधिकायोगमहानन्नाणांचविवाहगर्भशोधने ॥ ४३ ॥ श्रीइतिश्रीसान
गसमुच्चयेचंद्रबलाध्यायः ॥ ७ ॥ रविणादारिद्र्यवतीकुजेनविधवाबुधेनसुतहीना ॥ दौर्भाग्यवतीत्थयुतेचंद्रेशुक्रेण

सांगसमु०
१८

वर्हतो ॥ यस्मिन्नांशेभवेच्चंद्रस्तदंशंपरिवर्जयेत् ॥ यस्माद्वैधश्चवैधव्यमावर्षान्मुनयोजगुः ॥ ७१ ॥ लघुः ॥ यस्मिन्नांशो
सवल्कनस्तदंशोयदिदीयते ॥ लग्नमस्तकंविजानीयात्तच्चमेत्येनसंशयः ॥ ७२ ॥ बादरायणः ॥ सक्रूरग्रहयान्नंशोलग्नदद्या
लबुधीमान् ॥ यतःसक्रूरनवांशेनआयुर्हीनाभिजायते ॥ ७३ ॥ राशिवर्द्धयेल्लग्नमंशश्चमरणप्रदं ॥ चंद्रक्रूरयुतानांशी
लग्रैर्वाणेनवकारयेत् ॥ ७४ ॥ संहितादीपके ॥ सचंद्रनांशानशुभानवांशाः प्रोक्तः सपापोपिविलग्नसंस्थः ॥ केंद्रत्रिकोणेषुशुभुकेः
सिताचाभवेत्तदासावशुभोपिशस्तः ॥ ७५ ॥ मिथुनांशेनदासव्याबुधश्चदस्तमागतः ॥ तदूर्ध्वकंन्यांशकंप्राहुर्वराहमिहीनाद
यः ॥ ७६ ॥ जातके ॥ दशमंत्रतीयेनवपंचमेचतुर्थेष्टमेकलत्रेच ॥ पश्यंतिपादवृद्ध्याफलानिचैवंप्रयच्छंति ॥ ७७ ॥ युतः
स्वनानपनाविलोकिलेशावानवांशकालग्नगताग्रहाणां ॥ निःहंतिनिहत्यानितथापिमस्तकेकलत्रसंस्थश्चनितांविनीनां
वामदेवः ॥ वक्ष्येथदांशाधिपतिविलग्नंलग्नंचपवास्याउदयास्तशुद्धिः ॥ अस्तांशनाथःअस्तपांविलग्नास्तस्यतदास्तां
नाविशुद्धिरुक्ता ॥ ७९ ॥ सप्तर्षयः ॥ उदयास्तांशविशुद्धंदंपत्योर्लग्नमायुषोर्कर्द्धौ ॥ उदयास्तविशुद्धिहीनमस्तकर्तानिश्चितं
वर्ज्यं ॥ ८० ॥ श्रीपतिः ॥ पाणिग्रहेलग्नगतानवांशाः स्वस्वामिनानासहितानदृष्टाः ॥ कन्यानपुंसामपिचित्रणमत्स्यंतत्कं
शापगतांगनानां ॥ ८२ ॥ ब्रह्मगुप्तः ॥ शुद्धिस्त्विहस्यान्नयदोदयांशाल्लग्नेनचास्तांशभुपतिशुद्धिं ॥ तयोःसुहृत्सौम

वगा ..मचतदन्यथाद

विषमेषु समर्क्षेषुत्क्रमेण त्रिंशांशपाः कल्प्याः ॥ ५८ ॥ खेटपास्त्रिभिर्निद्यादशाष्टकानवांशकाः ॥ विद्विष्टाः पंचहतावास्युःखस्य
नाद्वादशांशकाः ॥ ५९ ॥ सप्तर्षयः ॥ ग्रहहोनादिकोणनवभागाद्वादशांशकास्त्रिंशाः ॥ कर्जेः प्रसेतव्या ग्रहस्य यायस्य निर्दिष्टः
आदौ समस्तफलं देहनिजं फलार्धमध्ये चतुर्थफलमंत्यनवांशके हि ॥ अंत्यांशकेपि सकलं हि फलं विलग्नं वर्गोत्तमे चरगृह
न च नानवांशः ॥ ६१ ॥ वर्गोत्तमादत्तदथाम्बरमंननवांशकं ॥ चरलग्ने तुलांशे तु लुलाम कनगविधौ ॥ ६२ ॥ हानाप्रकोश
चननाशिगतश्चंद्रश्चरलग्नचरांशक ॥ दोपतीभजनकन्याशुन्करदृष्टनिशाकरे ॥ ६३ ॥ वराहः ॥ चरलग्नेचरांशोच चरया
शिगतःशशी ॥ इच्छंशतगुणंवापि भानुसिद्धांतनुत्यनेत ॥ ६४ ॥ वर्गोत्तमं विलग्नेपन्कनंतन्नवांशकायस्य ॥ अथवार
चरादिलग्नवर्गोत्तमभादिमध्यमांत्यांशगाः ॥ ६५ ॥ गर्गः ॥ कर्कलग्ने पथवामेषघटांशायदि दीयते ॥ तुलांयांमकरेचंद्रेवेष्यव्यं
निश्चितंभवेत ॥ ६६ ॥ हरिदेवः ॥ षड्वर्गशुद्धेः सुखसंपदाप्तिर्लग्नेसुतादायखलुपंचवर्गो ॥ वर्गेन पिस्याच्छुभदंचतुर्भिस्त्रिभिर्वांश
शकायत्रशुभग्रहस्य ॥ ६७ ॥ लघुः ॥ नलग्नंसच्छतुर्वर्गेडुष्यतेकालहानया ॥ अपिषड्वर्गयुक्तंकुलिनापि न हन्यते ॥ ६८ ॥ प्र
दुष्यतेकालजहानयावानजन्मभासद्धोतिपिक्षणवा ॥ नचापिविद्धिंकुलिकादयेवानसच्चतुर्वर्गगुणंविलग्नं ॥ ६९ ॥ हरिदवः
पंचेष्टकंवायादिवाषडष्टवर्गेविनानाशुभदंविलग्नं ॥ त्रिंशांशकंःसौम्यखगस्यचत्स्यान्नंदादियोगधुभ्रुभांत्रिवर्गे ॥ ७० ॥

पराशराचार्यः ॥ हिमवद्दिनकरकिरणेः सर्वेदोषाविलीयंत ॥ ४७ ॥ श्रीपतिः ॥ धर्मकर्मोबुधेन्लग्नस्थितजीवेसितबुध्ये ॥ अशु
भंशुभतांयातिशुभंचद्विगुणंपतिन्च ॥ ४८ ॥ वराहः ॥ यल्लग्नदोषाःकुनवांशदोषाःक्रूरग्रहालोकनिपातदोषाः ॥ लग्नेगुरुस्था
न्विमलीकृयातिफलंयथांभःकतकद्रुमस्य ॥ ४९ ॥ जातके ॥ यात्रुस्त्रिःषष्ठलाभेलग्नात्सौम्यैर्निरीक्षितःसद्यः ॥ नाशय
तिसर्वदुरितंभानुतइवतत्क्षसंघातं ॥ ५० ॥ लग्नंदोषशतैर्नदूषितमहोचंद्रात्मजोलग्नगःकेंद्रेवाविमलीकृयातिनियतं
यद्यर्कबिंबच्युतः ॥ शुक्रस्तद्विगुणंस्फनिर्मलतनुर्लग्नस्थितःशांतयदोषाणामपिलक्षमप्यमहतल्लग्नस्थितावाक्पतिः ॥
सप्तर्षयः ॥ प्राग्लग्नद्विपदग्रहान्कुर्यादन्यांशकादयनाशं ॥ द्विपदेषपिकन्यांतोलीमिथुनधन्व्यंशकाःशस्ताः ॥ ५२ ॥
नारदः ॥ तुलामिथुनकन्यांशाधनुराद्यार्धसंयुताः ॥ एतेनवांशाःशुभदाःपदिनांत्यांशकाद्रूयाः ॥ ५३ ॥ अंत्यांशांके
पितग्नाल्यायदिवर्गोत्तमाह्वयाः ॥ क्रूरग्रहांशानग्राह्यायतस्तेकुनवांशकाः ॥ ५४ ॥ क्षात्रषुभृषभ्ज्गतोलिकुलीरकाद्य
स्युर्नवांशकाःक्रमशः ॥ दृष्टांशास्स्वांशादिगुणालग्नकलिकास्युः ॥ ५५ ॥ अर्कचंद्रयाहोरेयुग्मवीतांशुभास्वताः ॥ उ
द्यपंचनवांशानांद्रेक्काणाःस्वादिषड्वाः ॥ ५६ ॥ मतांतरं ॥ आद्यांतुहोरांपवनस्यपत्युन्नेकादशास्तत्रपतेर्द्वितीयां ॥
स्वद्वादशेकाद्राशनाशिपानांद्रेक्काणसंज्ञांयवनावदंति ॥ ५७ ॥ कुजयमजीवज्ञसिताःपंचेंद्रियवसुमुनींद्रियांशानां

वग ॥ मचतदष्टधाद

भ्रवणगलिपुष्टफलं ॥ ३५ ॥ स्वगेहत्रिकोणतुंगेषु संस्थितो मित्रभवनभागगतः ॥ बोदिष्टादिबलयुतावायत्नाद्योज्यः शुभस्य
ने ॥ ३६ ॥ पापोप्यनिष्टदानस्यादनिष्टस्थानगोयदि ॥ शुक्रज्ञगुरुभिर्दृष्टः स्वात्र्यपी धर्मकेंद्रगः ॥ ३७ ॥ नेष्टः शुभाविलग्
ग्ननीच्चारिगृहापगतश्चनूनतुगने ॥ क्रूरोपि सुहृद्दिवसेखोच्चगतः शुभफलान्यपां ॥ ३८ ॥ भोजदेवः ॥ उदितियादक्षिणमह
गविन्द्रसिवाजिनीभच्चरुपेतिच्चास्तं ॥ शुभापिलग्नेपगतः स्वथर्गगृहान पापिग्रहणाशुभानि ॥ ३९ ॥ अनिष्टफलभागः
शुभकेनाग्रहावीक्षितः सुहृद्गुरुसितेंदुजैर्बलयुतैरपापैर्यदा ॥ तत्तु भवतिपंचभिर्योगानगः शुभैः ग्रामिनोहिमांशुगुरुभास्करौ
विनिहितंहितंनाभवत् ॥ ४० ॥ पंचभिर्निष्टैरनिष्टं पुष्टमनिष्टैर्निष्टमादनुयं ॥ स्थानादिबलसमृद्धैश्चतुर्भिरपि व्यत्ययवनः
पंचपापिग्रहैः पापवर्जनीयोः प्रयत्नतः ॥ दारिद्र्यं मृत्युवेपथ्यं पुंस्त्वमनपत्यता ॥ ४२ ॥ जातके ॥ लग्नाधिपालिबलवान
शुभेनदृष्टः केंद्रस्थितः शुभखगैरवलोक्यमानः ॥ मृत्युं विधूयावदधातिसुदीर्घमायुः सार्द्धं गुणैर्बहुभिरर्जितयाचलक्ष्म
सौम्यग्रहेनातिबलेनबलेश्च पापैर्लक्ष्यगच्छसौम्यभवनेशुभदृष्टियुक्तः ॥ सर्वापदाविरहितापवतीहकेन्यादोषाक्षितंगजदिव
केसमुद्रमस्यात् ॥ ४४ ॥ लग्नाधिपोयदाकेंद्रेलग्नादुपचयेतथा ॥ क्रमात्कुशोभाशुभाद्वियोदोषसंघातघातकौ ते ॥ ४५ ॥ प्रस्फुरित
किरणजालकलितधामलमंडलबलोपेत ॥ सुरमंत्रिणिकेंद्रगतेसर्वोहंक्षयंयाति ॥ ४६ ॥ गर्गः ॥ सर्वे विकुद्रलग्नेतिष्ठतिकेंद्र

पुत्राहतन ...पाणां...

...क्लेयेत

ग.स० पुनेपिचापिचिंतनीयं ॥ २३ ॥ भावचन्द्रिः पूर्णफलं ॥ भावप्रवृत्तौहि फलप्रवृत्तिःपूर्णफलं भावसमांशकेषु ॥ ह्रासः क्रमाद्भाव
२६ नामकालेफलस्यनाशोः कपिलामुनिंद्रैः ॥ २४ ॥ माद्यान भावात्तु गुणाविलग्नतायात्याश्च दोषा जगदुस्त्विहैके ॥ लग्नांशके
स्याधिकोधिपस्थः शुक्रोंगिनः स्यान्नतु सर्पजस्त ॥ २५ ॥ लघुः ॥ सप्तमस्थायदाचंद्रोभवेद्भावपूर्वाष्टमः ॥ नेरादादीयतेलग्ने
शुभः सर्वग्रहेनापि ॥ २६ ॥ वामदेवः ॥ यश्छिद्रबंधव्यय...ः प्रसूतौविधोर्विलग्नाच्चवपूर्वगस्य ॥ तेनाशु यः प्राप्यविलग्नभागं
भावांशशुद्धाभ्यमत्यवस्फः ॥ २७ ॥ सप्तर्षयः ॥ दंपत्यो द्वादशमं लग्नं नष्टं तथाष्टमं चरहे ॥ लग्नेदुस्थानात्स्यांधनापहं जीवि
क्षयदं ॥ २८ ॥ गर्गः ॥ चतुर्थं द्वादशंकार्यलग्नं बहुगुणान्वितं ॥ अष्टमं तु नकर्तव्यं यदि सर्वगुणान्वितं ॥ २९ ॥ गुणप्रणाभापिकू
पोतिनर्षसीदष्टमंलग्नं ॥ वर्ज्यो यामो कार्यं योगबला द्वादशाच्चतुर्थं ॥ ३० ॥ बृहस्पतिः ॥ अष्टमस्थोदयाद्भूतंदोषानन्नशतिभाव
नः लग्नेनाष्टमनाशीशोमिथ्यामित्रयदातदा ॥ ३१ ॥ गदाधरः ॥ रूपकुलीनवृषालीमृगांगनाजनननेशोविलग्नग
हाष्टमाः शुभफलाभ्युणाकपिलास्तयानधिपतीसुहृदोहिपनस्मृतं ॥ ३२ ॥ गर्गसंहितायां ॥ केन्द्रक्षोदहृत्यंलग्नंविलग्न
विशेषतः ॥ कूरग्रहसदाबर्द्धेन याणांनाविचिंतयेत् ॥ ३३ ॥ नीचस्थानग्रहविजितानव्यापिष्टताविरश्मयाक्रूरवाः ॥ भुजगाद्र
मंत्रहतानसंतिकार्यक्षमालग्ने ॥ ३४ ॥ सप्तर्षयः ॥ यच्छतिभावाश्रयजंफलंच्चानियतंग्रहाधिभिर्मांशो ॥ वर्गोत्तमेचतदन्यथादे

तकेनविलग्न ॥ तद्दोषनाशंनविनायसंस्थोलग्नेऽप्यकेंद्रे च गुरुः करोति ॥ १२ ॥ श्रीपतिः ॥ आपस्थलः खनवमायगताश्च सौम्यान्
स्ताः षडायसहजाष्टमषेषु पापाः ॥ पाणिग्रहे त्रिसुखलाभधनेषु चंद्रः षष्ठत्रिगानशुभकरास्फुजिदष्टमास्तकु ॥ १३ ॥ स
सर्षयः ॥ जन्मसमये यदुक्तं शुभाशुभं दिव्यदृग्भिराचार्यैः ॥ पृच्छापरिणयनाभ्यां तदेव युक्त्या प्रयोक्तव्यं ॥ १४ ॥ तथाच
जातके ॥ मानयति द्वादशाभिर्मासैर्लग्नाधिपः षष्ठः ॥ मासैश्चतुर्भिरेवं खष्टमवर्ती दिनैः केचित् ॥ १५ ॥ यामित्रभि
तेर्वर्षैर्मारयति लग्नाधिपाविपुस्थाने ॥ मासैर्द्रेष्काणपतिर्दिवसैर्नवांशाधिपो हंति ॥ १६ ॥ लक्ष्मीधरः ॥ विलग्नाधि
पतौ षष्ठे बध्वा स्यात्तथांशपे ॥ द्रेष्काणाधिपतौ मृत्युर्विलग्नेबलवत्यपि ॥ १७ ॥ सप्तर्षयः ॥ लग्नाधिपश्च षष्ठश्च वैधव्यं निश्चितं भ
वेत् ॥ तत्राप्यस्तंगतः क्षीणो त्रिभिर्वर्षैस्तु भर्त्रिदः ॥ १८ ॥ द्रेष्काणपोवाथनवांशपोवा षष्ठाष्टमः स्यादुदिलग्नकाले ॥ स्वपाणिपं
पश्यति चारमनामुखं विचार्यैतं कुंकुमकज्जलेन ॥ १९ ॥ अस्तंगते लग्नपतौ वनस्पतिर्षवदेवापतौ वधूनां ॥ द्रेष्काणनो
स्तमिलतया स्यान्नतो रिपुस्थ सबलस्य यापि ॥ २० ॥ चंद्रषष्ठाष्टमगते लग्नपतौ वा भवत्संसंयते ॥ सर्वशुभयोगनाशंक
रोति दावाग्निवदारण्यं ॥ २१ ॥ लघुगर्गः ॥ तत्र ॥ यत्र लग्नाधिपः षष्ठो न विशेमोप्यवापगः ॥ तत्कन्यंप भलस्त्याज्यं
शुभोसर्वेग्रहेनापि ॥ २२ ॥ लग्नस्य पंचगा उदिता ग्रहोयस्त्रिषु स्थितः स्थानफलं सर्पत्त ॥ यस्तानेलीतः सप्तवेद्वितीयैः स्थ

वर्जयेत ॥ त्रि

पुत्राहतनाश्चतुर्वर्गोप्राणाशितेतायुरणनंतधर्मा ॥ १ ॥ साध्वीधनाढ्याव्यभिनी च शुक्रे तृतीयगे देवनरक्तचित्ता ॥ षष्ठमहोवैनयु
तासपत्न्याकृप्याकुवंत्येषु भदोषितेऽध्या ॥ २ ॥ त्रिकोणगाश्लीजननी नराणां केंद्रायधनाढ्या शुभगात्तृतीये ॥ षडष्टलग्नेषुभ्न
ति: कलत्रसापत्न्ययुक्तान्यगृहेषु निःस्वा ॥ ३ ॥ सप्तर्षयः ॥ बंधुस्थाने चंद्रः स्वजनेष्टां बंधुभगिनीं कुरुते ॥ गर्गमतेमध्यासौख्य
यान्स्यात्सौम्यदृग्योगात् ॥ ५ ॥ वराहः ॥ त्रिकोणसप्तमांबरव्ययापगाविलग्नतः ॥ हिमद्युतिः शुभस्वर्गः शुभेक्षितश्चशीघनः ॥
नयनविन्तगः शत्रुत्रिलाभगाथवाप्यवेत् ॥ नलग्नमन्नदापयडवाचचौनकामुनिः ॥ ६ ॥ सर्वमतेकूनफलं ॥ नष्टासुंविधनां
तपाधनवतीविप्रगवैशान्वितानिः पुत्रांसुसुताचपर्वगदितांनोगाश्रितांपांसुलां ॥ दुःशीलांसधनांवपाव्ययवतीलग्नेच्चपा
पाःक्रमादृक्स्त्रीणां हिबुकेशानिर्निधनगाविधव्ययुक्तांकुजः ॥ ७ ॥ वेषव्यकेऽवतिलग्नगतां नगनानांचंद्रान्वितामरणदास्त
तात्रनाहुः ॥ केतुश्च मंदवदसौ तु पनैनिसुतः केंद्रस्थितानशुभइत्यपरेवदंती ॥ ८ ॥ वराहः ॥ नष्टस्त्रेज्यपुरुषस्यनाशः कन्या
विनाशाभ्युनंदनेस्यात् ॥ चंद्रोविनष्टः पयाविनाशमष्टमस्थानगतेविलग्नात् ॥ ९ ॥ गर्गः ॥ लग्नाद्वीमेष्टमगमयण
मुपयातिदंपतीवद्धाः ॥ अन्यानियावाष्टमगस्त्वस्मिन्लग्नगतेतेपेवफलं ॥ १० ॥ तथाचबंधुः ॥ गुःषष्ठाष्टमाप्तेमौक समं
श्चपिबृहस्पतौ ॥ लग्नात्सप्ताविलग्नदशावर्जनीयाः सदैवहिः ॥ ११ ॥ केचिन्मतं ॥ षष्ठे सितेपुभिस्तसहे वयाव

पुंसो मोत्सृधा

…त्तोपग्रहबाणाख्याभासदग्धा ह्यथ तिथिः ॥ दग्धलग्नांधकाणाख्याः पंगुसंज्ञाश्च नामयः ७२ ॥ एवमाद्या लग्नगताश्च सौम्यान्…
यतश्च तान् अकालजास्तथैते विघ्ननीहारवृष्टयः ७३ ॥ प्रसर्कपरिवेषेंद्रचापाभ्रध्वनयो यदि ॥ दोषाय मंगले नैव दोषः सं…
कालजाः ७४ ॥ बृहस्पतिः केंद्रगतः शुक्रो वा यदि वा बुधः ॥ एतेषां दोषनिचयं निहंत्येव न संशयः ७५ ॥ माघवर्ज्यसितपक्षद्वा…
दश्यादिष्ट मंगले ॥ दिने सषड्ढिशुभं कर्मेन किंचिच्छिवाय दुधः ७६ ॥ वैशाखमासि वद्यपक्षतृतीया च द्वादश्यं चक्र सकं ॥ तावत्कालं…
विजानीयादशुभं शुभकर्मसु ७७ ॥ हस्तार्कपंचमी साउयात्तृतीया गुरुपुष्यके ॥ शशांकश्रवणे षष्ठी सोमाश्विन्यां च सप्तमी ॥ अ…
बुधानुराधया चाष्टम्यां पौर्णिमाभ्युत्तरेवती ॥ एकादशी शनी ब्राह्म्ये कालदंडः प्रकीर्तितः ७९ ॥ यात्राविवाहविद्यासु कृषिवाणि…
ज्यके तथा ॥ सर्वेषु शुभकार्येषु वर्जनीयाः प्रयत्नतः ८० ॥ भानोः कुजस्य च दिने त्रिगुणादिनिद्रा सौख्यान्विता भवति चंद्रदि…
ने कुमारी ॥ सौभाग्यशीलसहिता द्विशशांकसूनोर्वा गुरोः सुखवती सकलागमाद्रि ८१ ॥ श्रीसर्वभोगसुखभागभृगुजे द्वि…
ने तु केसौख्यान्विता किजदिनपतिरक्षसा च ॥ केप्याहनिंदुदिवससहिता सपत्न्यायाद्दुर्भगा हानिशने पतिवर्जिता च ८२
पंचांगशुद्धिः कथिता हुशुद्धिर्विलग्नशुद्धिर्ग्रहभावशुद्धिः ॥ जामित्रशुद्धिश्च विवाहकाले नातः कालशुद्धिश्च शुभेषु योज्या ८३
इति श्रीसारंगसमुच्चये विवाहपटले पंचांगशुद्धिः ८ ॥ लग्नादि भावोपगते शुभस्य स्यात् … प्रियाद्रव्यवती गुणाढ्या ॥ साध्वीस…

त्रंगी० दिवसाष्टकं सत्त्वौ तेलालसंसिद्धिं पुष्पदंतमतं यथा ६१ ॥ केश्चिन्मतं सर्वमासि दिनान्यष्टौ शुभकार्येषु वर्जयेत् त्रि…
गजषट्दिवसानधो याम चतुर्दिनं ६२ ॥ चतुर्थ्यंशो त्रियात्रं स्याद्ग्रहणं चंद्रसूर्ययोः ॥ नष्टः अस्तमितभृगुतनयकन्याप्रि…
८ तव्वहस्पतेतापुतुषः ॥ उभयोरपि मरणं साक्षाणि ग्रहणादितकतो ६३ ॥ महागर्द पुविषयं ॥ केतूदयसप्तदिनानि चाध्वीवि…
… निंदंति स्वप्रमुखबाधुः ॥ नीद्राः ६४ ॥ वराहः दृष्टः शरद्वासरान्नश्रे … शिखामादितं
वाहयात्रादिषु हितानि ॥ दिनानि शेषाणि शुभानि नूनं वदंति चैत्रे च वा माधवे ॥ कसंयसाशुकः भमितमथ्यादग्धं त्रिशिखामादितं ॥ उदयास्तशुद्धितीत्रा…
मदः केश्चित्सादिष्टः शिखी सर्वो नं फलप्रदा हि नियतं चैत्रे च वा माधवे ॥ पंचांगशुद्धिरहिता दोषस्त्वाद्यः प्रकीर्तितः ॥ उदयास्तशुद्धिरहितो द्वि…
तत्सर्वपरिवर्ज्यं शुद्धमपत्यं पाणिग्रहे वास्तुषु ६५ ॥ नारदः पंचांगशुद्धिरहितो दोषस्त्वाद्यः ॥ गंडांतं कर्तरी त्रिः फ षडस्त इष्ट संग्रहः ६ दय
नाद्वितीयः सूर्यसंक्रमः ६६ ॥ तृतीयः पापषड्वर्गो भृगुः षष्ठः कुजोष्टमः ॥ गंडांतं कर्तरी … ग्रहणोत्पातसंक्रांतिर्दर्शंके
रंपसावष्टमं लग्नं यात्रा विषघटी सवत् ॥ दुर्मुहूर्तो यात्रदोषः खार्जूरिकसमांघ्रिमं ६९ ॥ ग्रहणोत्पातसंक्रांति … गुणाधिकः स्व…
नसंयुतं ॥ कुनवांशो महापातो वैधृतिश्च कवित्रशतिः ६९ ॥ परित्यज्य महादोषान् शेषयोर्गुणदोषयोः ॥ प्रसर्पकपरिवेषेंद्रचापो बुधग…
लदोषः सकालमंगलप्रदः ७० ॥ अनुक्ताः स्वल्पदोषास्तु विघ्ननीहारवृष्टयः ॥ प्रसर्पकपरिवेषेंद्रचापो … सम
… यथाव
… शुभ … मोत्कधा

धिलिसंगमसक्तं कर्मण्यतां यात्यपेतं ऽप्युक्तो ५१ सप्तऋषयः दोषैस्सक्तं यदा ऋक्षं पश्चाच्चंद्रेणसंयुतं ततः पश्चाद्दिनेषु दृष्टं नान्यत म्यानु
यात्रुभदं भवेत ५२ दोषैरपि नियुक्तं धिष्ण्यमनिष्टं नवीडभुक्तमपि दोषविमुक्तं पश्चाद्रवीडभुक्तं भवेच्छुद्धं ५३ ब्रह्मगुप्तः
यावन्नभुक्तं रविणात्र धिष्ण्यं शीतांशुना नात्रमसैकेन पक्षे तावन्नशुद्धीसमुपैति सम्यक् ज्ञानीवदुष्टग्रहसंप्रयोगात् ५४
सप्तर्षयः भावाग्रहस्योदयमप्यशुद्धं भस्य शुद्धिहीनं प्रवदंति संतः तस्माद्दिदोषिणां भस्य शुद्धिमादौ विचार्य कार्येषु समाहुराये
साध्यहर्षणश्रवणानां वैधृतिव्यतिपातयोः यद्गंडस्य चांतस्यास्तत्र चंडांशुधंभवेत ५६ ललयंलिग्नहाः स्वर्भास्तये
पूर्णेंदुपर्वकाः भमर्का १२ द्रि ७ गुणा ३ कृतं २२ ग ६ जिना २४ इ ५ नरवभितं ५ ७ भकंपः सप्तमर्क्षे
ब्रवसवित्तभात्पंचमे विष्कुड्रक्षाप्त लक्ष्येवाद्दसंख्येशानिभितिदशभेकेतुरष्टादशे वा दंडश्रिः पंचसंख्येसन वशनाभिते
ननमुल्काप्रादिष्टाधिष्ण्ये दिः स सप्तसंख्ये मुनिभिर्यपिहितश्चात्र निर्घातकं शाकः ५८ भाद्कविंशतिमिताकथिता
स्तु मोहनिर्घातकं पकुलिशाः परिवेषयुक्ताः एषां दुगेषु नभ्रु भंखलु रकर्मकार्ये सिद्धिं प्रयाति दहनाल्लविषादिसाध्यं
त्रयादश्यादितोवर्ज्यैदिनानानवकं ध्रुवं मांगल्येषु समस्तेषु ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः ६० शाहोदृष्टश्च भंकमवर्जयेत्

बृहस्पतिः
मतिः स्त्रीणां दासीत्वंगिनसा भवेत ४१ प्रव्रज्यापि गुरुपुत्रेण पतिसागोर्कजन्मना शकुनाकेतुनोच्चैव गणिकात्वन्नसंत्र
यः ४२ शौनकः विद्धं लग्नगतं धिष्ण्यं जन्मर्क्षे लग्नगं तथा सप्तर्षयोजगुर्नेष्टं क्रूरांतस्थश्च शीतगुः ४३ भोजदेव
विद्धविलग्नाहिमदीधितौ चैकेस्वर्के जीवसुतसैंहिकेयैः परस्परं विग्रहमाश्रमनंति सपाकेनः क्रूरनवांशवर्त्ती ४४
श्रीपतिः क्रूरग्रहानुपगता भगणाः स्वकर्मसिद्धिं क्रियाति हि हिमद्युतिनासमेताः क्रूरग्रहैरुपहतस्तु नियोजनीयः
क्रूरेषु कर्मसु शुभेषु विवर्जनीयाः ४५ वधप्रवेशदानेच चत्रेण पाणिपीडने वधः पंचशलाकाख्ये न्यत्र सप्तशलाक
लक्षः ऋक्षं सौम्यं ग्रहैर्विद्धं पादपात्रं परित्यजेत् क्रूरैस्तु सकलं त्याज्यमिति वेधविनिश्चयः ४७ वधमाधंतयोर्विद्ध
यन्यान्यं द्वितृतीययोः क्रूरैरपि त्यजेत्पादं केचिदूचुर्मनीषिणः ४८ श्रीपतिः नतेन कर्मसंसिद्धिर्दोषैस्तैर्यदृक्षभं
भुक्ता मुक्तं समं वत्स्यात्कानुनाम्नतेनाचिषा ४९ ब्रह्मगुप्तः उत्पातदोषदुष्टं शुभकर्मसु योजयेन्नतावद्धि यावद
नाभ्रमनधाम्नाभुक्त्वा विमलीकृतं पयः ५० ऋक्षं यदार्कजकेतुदैत्यै राक्रम्य भुक्तं तदिनोपभुक्तं पश्चात्तु धार

सार्पपित्र्यमाख्य्याश्लेषयज्ज्येष्ठामूलयोगंतराले ॥ तद्गंडांतंस्याच्चतुर्नाडिकं हि यात्राजन्मोद्वाहकालेष्वनिष्टं ॥ ३१ ॥ मध्यपूर्ण
नंदयोर्नाडिके द्वे स्याद्गंडांतं कीटहयोस्तथैका ॥ कोदंडादौ वृश्चिकांते झषांते मेषस्यादौ सर्वकार्येष्वनिष्टं ॥ ३२ ॥ रव्यंगारकभास्क
हाराया कृतलग्नहेण ॥ दारिद्र्यं धनहानिः कन्यामरणं विजानीयात् ॥ ३३ ॥ क्रूरैर्युक्तं मुक्तं भोग्यं च सन्नाहुः खयुद्धगतं ग्रै
भिन्नं केतुमहतं त्यजेन्महोत्पाताद्दुष्टं च ॥ ३४ ॥ यद्भाकुसंदर्शनिदुष्टभक्षं शीतांशुमुक्तं च विलग्नगं च ॥ आमासषट्कं विदधीत
तस्मिन्नोद्वाहयात्रादि शुभं शुभसाधये ॥ ३५ ॥ क्रूराश्रितं क्रूरविमुक्तविद्धं गंतव्यधिष्ण्येषु कुमारिकाणां ॥ वदंति पाणिग्रह
हणं मुनीन्द्रा वैधव्यमत्र त्रिशिखिमित्रिमुख्याः ॥ ३६ ॥ श्रीपतिः ॥ तिर्यक्पंचोर्ध्वगाः पंच रेखे द्वे खे च कोणग ॥ ईशादि द्वितीयगख
कृत्तिकादीनि विन्यसेत् ॥ ३७ ॥ पाणिप्रदक्षिणं यत्र योगरेखाग्रहसंयुता ॥ तस्यां यच्चंद्रसंयुक्तं भं क्षंतद्धि दुष्टं मुच्यते ॥ ३८
वैश्वस्य चचतुर्थांशो श्रवणादौ नाडिकाश्चतुष्क च ॥ अभिजिद्धस्ख खे द्वे दे विज्ञेया रोहिणीविद्धा ॥ ३९ ॥ वैश्वांत्यश्रवणाद्युत
सैवघटिकाश्चाद्याश्च तत्त्वाभिजित्संज्ञ ब्राह्मयम्यांसमयेभगत्तयाम्यास्थितामित्रपं ॥ सौम्यं वैश्वगतं मघाश्रवणगं हिबु
सं हस्तयोगमलस्त्रदितिं पंच वारुणगतं स्वातीश्च विद्धाग्रहे ॥ ४० ॥ चंद्रेव्य वैधव्यमर्कणाकिद्वपत्कः क्षयः ॥ सजा ॥ बुधनाथ

...नात्रातद्व्रके चित् कुष्ठिकं वदंति ॥ २० ॥ दिनभद्रा यदा रात्रौ रात्रिभद्रा यदा दिवा ॥ तदा सर्वेषु कार्येषु ऋषिभिः
स्मृत ॥ २१ ॥ एतद्वाक्यमृषयो नांगीकुर्वंति ॥ पक्षः समस्तोपि सितः शुभः स्याद्दिनत्रिभागं बहुलोपि शस्तः ॥ ष
निकातिथिं च जह्यान्मार्तंडसंक्रांत्ययनं तु संधीन् ॥ २२ ॥ विषप्रदग्धेन हतस्य पंचिणाम्लगस्य मासं शुभदं क्षतादेत
त्यव्यतिपातयोगके स्वेणात्र दुष्टो न तिनेवासरः ॥ २३ ॥ यत्रैकस्य तात्तितिथिर्द्वयावसानं वा न भवद्दवमदिनं तद्दृका
यः स्पर्शोद्भवति तिथित्रयस्य चाद्वाह्निकस्यकसपुनर्विदंद्वयं च नेष्टं ॥ २४ ॥ विवाहोत्सवकार्येषु माता चेद्रजस्वला
धव्यं जायते तत्र न नार्याः पाणिपीडने ॥ २५ ॥ वधूवनान्यतनस्य जननी चेद्रजस्वला ॥ संपूर्णे तु बलेप्रायो कुर्यात्पाणि
पीडनं ॥ २६ ॥ मांडव्यः ॥ व्यतस्योत्पादनं यस्य लग्नं तस्य न कारयेत् ॥ दोषनिर्गमनात्पश्चात् स्वस्थधर्मसमाचरेत् ॥ २७ ॥
भद्रार्धयामकुलिकव्यतिपातकवैधृतं च परिघार्धं ॥ संक्रांतिसमस्तं जह्यात्संक्रांतिक्षयदिनपिकोः ॥ २८ ॥ हस्तोत्तरा
स्वातिमघानुराधा प्राजेशनाम्नं लंदवने वतीषु ॥ उद्वाहसौभाग्यसुखानि कन्याप्राप्नोति दोषैरपि भर्तृरोकं
विष्णु द्वनामयोगेषु साभिजिद्विषमस्थगः ॥ अर्कादिं दुसत्ययोज्यानामलकार्ग्लोशुभः ॥ ३० ॥ पोढाश्विने

सार्पि
नंद
हा: